

BIULETYN

ZWIĄZKU POLSKICH KAWALERÓW MALTAŃSKICH

SUWERENNEGO RYCERSKIEGO ZAKONU SZPITALNIKÓW ŚW. JANA JEROZOLIMSKIEGO,
ZWANEGO RODYJSKIM I MALTAŃSKIM

I
POMOCY MALTAŃSKIEJ

Fot. M. Świerad

Ratownicy maltańscy podczas akcji niesienia pomocy w trakcie klęski budowlanej na terenie Międzynarodowych Targów Katowickich w dniu 28 stycznia 2006 roku

Maltese paramedics in the rescue action of the building collapse of the International Exhibition Hall in Katowice, January 28, 2006

► Za zasługi dla Zakonu, w uznaniu wielkiego wkładu w budowę Maltańskiego Centrum Pomocy Niepełnosprawnym Dzieciom i Ich Rodzinom na Woli Justowskiej w Krakowie, Wielki Mistrz odznaczył naszych Konfratrów:

Romana Zaleskiego Krzyżem Wielkiego Oficera Orderu *Pro Merito Melitensi*, Krzysztofa Moczurad Krzyżem Oficerskim Orderu *Pro Merito Melitensi*. (red.)

► W dniu 31 maja Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej postanowił odznaczyć następujące osoby związane z dziełami szpitalnymi Zakonu Maltańskiego za ich służbę ludziom chorym i potrzebującym na terenie Warmii i Mazur:

ks. prał. Henryka Błaszczyka, kapelana ZPKM na Warmii - Złotym Krzyżem Zasługi.

Stanisławę Kleszczyńską, dyrektor Szpitala Pomocy Maltańskiej p.w. bł. Gerarda w Olsztynie - Srebrnym Krzyżem Zasługi.

Bernarda Kleszczyńskiego, wieloletniego wolontariusza Szpitala Pomocy Maltańskiej p.w. bł. Gerarda w Olsztynie - Srebrnym Krzyżem Zasługi.

Teresę Czopek, pielęgniarkę z wieloletnim stażem w Szpitalu Pomocy Maltańskiej p.w. bł. Gerarda w Olsztynie - Srebrnym Krzyżem Zasługi. (red.)

► W Archidiecezjalnym odpuszczeniu ku czci Krzyża Świętego w Sanktuarium Krzyża Świętego w Klebarku Wielkim, który się odbył 16 i 17 września wzięła udział grupa naszych Dam i Konfratrów z rodzinami, oraz wolontariusze maltańscy. (red.)

► W dniu 22 września Maltańskie Centrum na Woli Justowskiej zostało oddane do użytku społeczeństwa. Więcej o tym wydarzeniu piszemy w nadzwyczajnym wydaniu naszego Biuletynu. (red.)

► 23 września 2006 roku w Warszawie, tym razem na Zamku Królewskim, odbył się pod patronatem ZPKM kolejny **Bal Debiutantów i Międzynarodowy Weekend Maltański**. Wysoki Patronat nad Bałem przyjęli: Pierwsza Dama Polski – pani Maria Kaczyńska i JE Albrecht baron von Boeselager - Wielki Szpitalnik Zakonu. Komitetowi Honorowemu przewodniczył JE Vincenzo Manno, Ambasador Zakonu w Polsce. Na zakończenie weekendu w Katedrze Polowej Wojska Polskiego odbyła się uroczysta dziękczynna Msza Święta z udziałem naszych kapelanów. Koncelebrze przewodniczył Prymas Polski JEm ksiądz Kardynał Józef Glemp. Dużą część swojej homilii poświęcił naszemu Związkowi i jego dziełu. Towarzystwającą tradycją Balu jest wydanie polsko-angielskiego albumu-programu, w którym obok opisu samego wieczoru, można zapoznać się z informacjami o Polsce, Warszawie, Zamku Królewskim i innych miejscach związanych z weekendem, oraz o działalności naszego Związku. Prezentacja całego przedsięwzięcia została w tym roku wzbogacona dodatkowymi środkami multimedialnymi. Dochód z Balu zostanie przeznaczony na wsparcie ośrodków Pomocy Maltańskiej w Polsce. (Jolanta Mycielska)

► Nagrodę ZPKM dla wolontariuszy pracujących w hospicjach otrzymała w tym roku Pani mgr pedagogiki Anna Kaptala ze Stowarzyszenia Opieki Hospicyjnej Ziemi Częstochowskiej. (red.)

► In recognition of meritorious service to the Order, especially for the contributions in building the Maltese Center for Handicapped Children and Their Families in Kraków, the Grand Master has bestowed decorations on our confreres: Roman Zaleski, the Grand Officer's Cross of *Pro Merito Melitensi*; Krzysztof Moczurad, the Officer's Cross of *Pro Merito Melitensi*. (ed.)

► On May 31, the President of the Republic of Poland, Lech Kaczynski, decorated the following persons connected with the hospitaller activities of the Order of Malta for their service to the sick and poor of the Warmia and Mazury region: Rev. Msgr. Henryk Błaszczyk, chaplain of the Association in the Warmia region, with the Golden Cross of Merit; Stanisława Kleszczyńska, director of the "Blessed Gerard" Hospital of Maltese Medical Assistance in Olsztyn, with the Silver Cross of Merit;

Bernard Kleszczyński, a volunteer through many years at that hospital, with the Silver Cross of Merit;

Teresa Czopek, a nurse with many years of service in that hospital, with the Silver Cross of Merit. (ed.)

► A group of our Confreres and Conseqs, together with their families, and a group of our volunteers, took part in an Archdiocesan church fest in celebration of the Holy Cross in the Holy Cross Sanctuary in Klebark on September 16 and 17. (ed.)

► On September 22, 2006, the Maltese Center for Handicapped Children and Their Families was opened for operation. More on this will be written in a special edition of our Bulletin. (ed.)

► On September 23, 2006, in the Royal Castle in Warsaw, the Polish Association organized the Ball of Debutantes and the International Maltese Weekend. The ultimate patronage was held by the First Lady of Poland, Mrs. Maria Kaczynska and H.E. Albrecht Baron von Boeselager, the Grand Hospitaller of the Order of Knights of Malta. The Honorary Committee was headed by H.E. Vincenzo Manno, the Ambassador of the Order in Poland. The weekend was closed by a solemn mass of thanksgiving celebrated by our chaplains in the Military Cathedral of the Polish Armed Forces. The concelebration was led by the Primate of Poland, Józef Cardinal Glemp. A large part of his homily was dedicated to the works of our Order.

A tradition of the Ball is the publication of a Polish-English program book, which, besides describing the evening's event, also presents information about Poland, Warsaw, the Royal Castle and other locations related to the weekend, and also about the activities of our Association. This year, the presentation was enriched by multimedia methods.

The income from the Ball will be devoted to assist centers of Maltese Medical Assistance in Poland (Jolanta Mycielska, DM)

► This year, the Association's award for volunteers working in hospices was granted to Master of Education Anna Kaptala of the Society of Hospitaller Care in the Region of Częstochowa. (ed.)

(Translated by Tadeusz Mirecki)

ZAKON MALTAŃSKI A STOLICA APOSTOLSKA

The Order of Malta and the Holy See

bp Andrzej F. Dziuba

Zakon Maltański niesie w sobie wielość znaków dostojnej historii, twórczej teraźniejszości oraz wychylenia i nadziei ku przyszłości. *“Tuitio fidei et obsequium pauperum”* pozostaje na zawsze aktualnym zobowiązaniem każdego chrześcijanina, a zwłaszcza tego bardziej świadomego swej wiary oraz jej świadectwa, którym winien być każdorazowy maltańczyk. Jego twórcze istnienie jest jakby rozpięte między wieloma rzeczywistościami, w których jednak w miarę integralna wizja człowieka zawsze znajdzie sobie właściwe i zarazem należne miejsce. Zatem analiza statusu międzynarodowego Zakonu Maltańskiego byłaby niekompletna gdyby pominąć jego odniesienie do Stolicy Apostolskiej. Szczególnie ważna jest tutaj kwestia jego suwerennej autonomii oraz praw do aktywnego i biernego poselstwa, które Zakon wykonuje.

1. Obrona autonomii

Podstawowe normy, którymi rządzą się relacje między Zakonem a Stolicą Apostolską, a wyrażone w Karcie Konstytucyjnej z 1961 r., były oparte na sentencji Trybunału Kardynalskiego powołanego przez papieża Piusa XII pismem *“Il Sovrano Militare Ordine”* z dnia 10.12.1951 r., opublikowanym 24.01.1953 r. Trybunał ten został powołany w wyniku odwołania się Zakonu w dyskusji z Kongregacją Życia Zakonnego¹.

Sentencja Trybunału Kardynalskiego była oparta na relacji Zakonu ze Stolicą Apostolską, zwłaszcza członków pierwszej klasy (kawalerów profesów sprawiedliwości i kapelanów konwentalnych profesów), którzy byli zakonnikami². Trybunał uznał, że te wzajemne relacje odnoszą się tak do kwestii zakonnych jak i suwerenności Zakonu. Pierwsze podpadały pod kompetencje Kongregacji Życia Zakonnego, natomiast ta druga kwestia leżała w kompetencji Sekretariatu Stanu, który zajmuje się relacjami Stolicy Apostolskiej z suwerenami prawa międzynarodowego³.

Suwerenność Zakonu, którą cieszy się poprzez swoją historię, także kiedy pozbawiony był terytorium po opuszczeniu Rodos, kiedy wszedł w porozumienie z cesarzem Karolem V w związku z otrzymaniem Archipelagu Maltańskiego, a także następnie po opuszczeniu Malty - została potwierdzona w sentencji Trybunału Kardynalskiego, uznającej wręcz radość z przywilejów wrodzonych i nieodłącznych Zakonowi, jako podmiotowi prawa międzynarodowego⁴. W konsekwencji Karta Konstytucyjna z 1961 r. wskazywała, na ścisły związek między Zakonem religijnym i Zakonem suwerennym, nie sprzeciwiając się jego autonomii, w wypełnianiu suwerenności i prerogatyw w zakresie prawa międzynarodowego⁵.

W konsekwencji takiego stanu rzeczy, warto przywołać choćby jeden przykład. Język Karty Konstytucyjnej, który odnosi się do dyplomatycznych relacji Zakonu ze Stolicą Apostolską nosi znamiona kurtuazji⁶. Poza tym normy odnoszące się do wyboru i objęcia urzędu przez Wielkiego Mistrza charakteryzowały się hipotetyczną zależnością w tym zakresie, że nowo wybrana głowa Zakonu powinien otrzymać aprobatę ze strony Papieża.

Zatem konstytucyjna reforma w dniach 28-30.04.1997 r. i promulgowane przez wielkiego mistrza dokumenty, który zostały opublikowane w *“Bolletino Ufficiale”* z dnia 12.01.1998 r. zmodyfikowały te sytuację. Karta Konstytucyjna daje dyspozycje, że osoby zgodnie ze swymi ślubami, jak również człon-

The Order of Malta carries within it a multitude of mementos of its glorious past, its creative present and its approach and hopes for the future. *“Tuitio fidei et obsequium pauperum”* forever remains the duty of all Christians, and especially of those who are more cognizant of their faith and its testimony, which should describe every member of the Order. Its creative existence is based across multiple realities, but a person's integrating vision can always find a proper and fitting place within them. Therefore an analysis of the international status of the Order of Malta would be incomplete without considering its relationship to the Holy see. Of particular importance is the issue of sovereign autonomy and its rights to send and receive diplomatic envoys.

1. Defense of Autonomy

The basic principles governing the relations between the Order and the Holy See, and expressed in the Constitutional Charter of 1961, were based on the decree of the Tribunal of Cardinals called up by Pope Pius XII by the letter *“Il Sovrano Militare Ordine”* of Dec. 10, 1951, and published on Jan. 24, 1953. This Tribunal was created as a result of an appeal by the Order in its discussion with the Congregation of Religious Life.¹

The decree of the Tribunal of Cardinals based on the relationship of the Order with Holy See, particularly that of members of the first class (professed Knights of Justice and professed Conventual Chaplains), who were monks of the Order.² The Tribunal recognized that such mutual relations fall into two realms: monastic issues and the sovereignty of the Order. The former lay within the competency of the Congregation of Religious Life, but the latter issue falls under the Secretariat of State which deals with relations of the Holy See with sovereign entities recognized in international law.³

The Order had exercised its sovereignty throughout its history, even when deprived of territory after leaving Rhodes, then when it entered into an agreement with Emperor Charles V granting it the Maltese Archipelago, and subsequently after leaving Malta. This sovereignty was confirmed by the decree of the Tribunal of Cardinals, a decree expressing joy at the privileges inherent to and inseparable from the Order as an entity under international law.⁴ Consequently, the Constitutional Charter of 1961 indicated a close relationship between the religious Order and the sovereign Order, and did not object to the autonomous exercise of its prerogatives under international law.⁵

In consequence of such a state of affairs, it is useful to cite an example. The language of the Constitutional Charter dealing with diplomatic relations between the Order and the Holy See is couched in terms of courtesy and equality.⁶ However, the norms for election of the Grand Master and his assumption of office imply a hypothetical dependency in this matter, stipulating that the newly elected head of the Order should receive approval from the Pope.

Therefore, the constitutional reform of Apr. 28-30, 1997, and the documents promulgated by the Grand Master and published in *“Bolletino Ufficiale”* of Jan. 12, 1998, altered this situation. The Constitutional Charter instructs that members, in accordance with their professed vows, as well as members of the Second Class with vows of obedience, are subject to their

kowe drugiej klasy z przyrzeczeniem posłuszeństwa, są podległe swoim przełożonym w Zakonie.⁷ W ten sposób obroniła autonomię Zakonu przeciwko żądaniom Kongregacji Zakonów, która była u korzeni kontrowersji i doprowadziła do Trybunału Kardynałów.

Z uwagi o hipotetycznej zależności Zakonu w aprobachie wybranej głowy przez papieża, ten wymóg został poprawiony w zakomunikowanie o wyborze przełożonego przed objęciem urzędu.⁸ Zmiana ta eliminuje wątpliwości odnośnie do możliwości afirmacji statusu suwerennego w zależności od Stolicy Apostolskiej⁹.

W potwierdzeniu tego, należy zauważyć, że wcześniejsze zastrzeżenie wymagało dyspensy ze strony Stolicy Apostolskiej, aby kawaler nie będący profesem mógł objąć miejsce w Radzie Suwerennej¹⁰. Obecnie norma ta zostaje zniesiona i kawaler posłuszeństwa może być wybrany, ale musi uzyskać aprobatę Wielkiego Mistrza¹¹. Ta zmiana nie tylko uwydatnia suwerenność Zakonu, ale także eliminuje jeden z aspektów poprzednich norm konstytucyjnych, które czyniły aluzje do zależności od Stolicy Apostolskiej, ściśle związek między zarządzaniem Zakonu i wyznawanym religijnym stanem.

2. Relacje dyplomatyczne ze Stolicą Apostolską

Odnosnie do relacji dyplomatycznych Zakonu ze Stolicą Apostolską, obecna Karta Konstytucyjna potwierdza, że Zakon ma relacje dyplomatyczne ze Stolicą Apostolską zgodnie z normami prawa międzynarodowego¹². Faktycznie "Annuario Pontificio", oficjalny rocznik Stolicy Apostolskiej, wymienia Zakon wśród "Most Excellent Diplomatic Corps before the Holy See", jak również jednocześnie w dziale "Instytuty Życia Konsekrowanego"¹³.

Odnosnie do norm prawa międzynarodowego odnoszących się do działalności przedstawicieli dyplomatycznych, historia relacji Zakonu maltańskiego ze Stolicą Apostolską jest bardzo długotrwała i jasna. Podczas okresu książęcego Malty, Zakon utrzymywał relacje dyplomatyczne z dworem papieskim w Rzymie¹⁴. Także później po opuszczeniu archipelagu po inwazji Napoleona Bonaparte, Zakon kontynuował relacje dyplomatyczne ze Stolicą Apostolską, choć różnego stopnia i charakteru¹⁵.

Od 1799 do 1803 r., kawaler Nicola Buonaccorsi był chargé d'affaires w dyplomatycznej misji Zakonu; od 1803 do 1808, kawaler Nicola Bussa był akredytowany w randze ministra; od 1808 do 1819 kawaler Buonaccorsi powrócił na funkcję misji w randze ministra; od 1819 do 1834 balif Bussa służył jako chargé d'affaires, odnawiając trzy razy listy kredencyjne w następującymi papieżom: Leonowi XII, Piusowi VIII i Grzegorzowi XVI. Dyplomatyczne relacje Zakonu ze Stolicą Apostolską zostały przerwane 20 czerwca 1834 r., a sam Zakon przeniósł swoją siedzibę do Rzymu i sprawy dyplomatyczne zostały przejęte bezpośrednio między Wielkim Magisterium Zakonu i Sekretariatem Stanu papieża.

Dnia 30.01.1930 r. w konkluzji wielu dyplomatycznych działań, kanclerz Zakonu skierował notę do Sekretariatu Stanu dążąc do "agrément" zgodnie z powszechnym ówczesnym dyplomatycznym zwyczajem, aby osadzić balif Luigi Pignatelli della Leonessa, księcia Mointeroduni, jako nadzwyczajnego wysłannika i ministra pełnomocnego przy Stolicy Apostolskiej. Argument został przesadzony notą Sekretariatu Stanu z dnia 18.01.1930 r., że Rada Suwerenna zadekretowała ponowne ustanowienie stałych dyplomatycznych legacji ze Stolicą Apostolską w dniu 20.02.1930 r., formalnie mianując balifa Pignatelli della Leonessa jako ich głowę. On następnie został przyjęty przez papieża Piusa XI w Watykanie dnia 6.03.1930 r. na audiencji dla złożenia listów uwierzytelniających¹⁶.

monastic superiors in the Order.⁷ Thus, the sovereignty of the Order was defended against the demands of the Congregation for Religious that the Order of Malta fall under its jurisdiction, like all religious orders, which was the basis of the controversy and led to the convocation of the Tribunal of Cardinals.

Because of the hypothetical dependence of the Order on the approval of its head by the Pope, this requirement was modified to merely the need of notifying the Pope of the electoral outcome before assumption of office.⁸ This change eliminates any doubt as to the possibility of confirmation of sovereign status being dependent on the Holy See.⁹

As further confirmation, we should note that the earlier provision required a dispensation from the Holy See for a member who was not a professed knight to serve on the Sovereign Council.¹⁰ Presently, this requirement is abolished and a Knight in Obedience may be elected to the Council, but must obtain the approval of the Grand Master.¹¹ This change not only emphasizes the sovereignty of the Order, but also eliminates one aspect of the previous constitutional provisions which made allusions to dependence to the Holy See, specifically by tying governance of the Order with a professed religious status.

2. Diplomatic Relations with the Holy See.

The current Constitutional Charter confirms that the Order maintains diplomatic relations with the Holy See in accordance with the standards of international law.¹² Indeed, the official annals of the Holy See, "Annuario Pontificio", mention the Order of Malta among "Most Excellent Diplomatic Corps before the Holy See", and also in the section "Institute of Consecrated Life."¹³

As far as standards of international law dealing with the activities of diplomatic envoys, the history of relations between the Order and the Holy See is long and clear. During the time of the principality of Malta, the Order maintained diplomatic relations with the Papal Court in Rome.¹⁴ Also later, after leaving the island following the invasion by Napoleon Buonaparte, the Order continued its diplomatic relations with the Holy See, but in different degree and character.¹⁵

From 1799 to 1803, Cav. Nicola Buonaccorsi was chargé d'affaires in the Order's diplomatic mission; from 1803 to 1808, Cav. Nicola Bussa was accredited in the rank of minister; from 1808 to 1819 Cav. Buonaccorsi returned to the mission in the rank of minister, and from 1819 to 1834 Bailiff Bussa served as chargé d'affaires, presenting letters of credence three times to Popes Leon XII, Pius VIII and Gregory XVI. Diplomatic relations of the Order with the Holy See were interrupted on June 20, 1834; the Order moved its headquarters to Rome, and diplomatic matters were handled directly between the Grand Magistry of the Order and Papal Secretariat of State.

On Jan. 1, 1930, as a result of many diplomatic efforts, the Chancellor of the Order directed a note to the Secretariat of State, attempting to reach an "agrément" pursuant to then normal diplomatic practice, to place Bailiff Luigi Pignatelli della Leonessa, Duke of Mointeroduni, as Emissary Extraordinary and Minister Plenipotentiary to the Holy See. Such an agreement was rendered moot by a note from the Secretariat of State on Jan. 18, 1930, stating that the Sovereign Council decreed the re-establishment of a permanent diplomatic mission to the Holy See on Feb. 20, 1930, formally nominating Bailiff Pignatelli della Leonessa as its head. He was subsequently received at an audience by Pope Pius XI at the Vatican on Mar. 6, 1930, when he presented letters of credence.¹⁶

A similar procedure, in conformance with the practices established by the convention on diplomatic relations of Vienna

Podobna procedura, wszystko zgodnie z praktyką ustabilizowaną poprzez konwencje wiedeńską w dyplomatycznych relacjach z 1961 r. były następnie zachowane ostatnio przy ustanowieniu Alberto Leoncini Bartoli jako ambasadora nadzwyczajnego i pełnomocnego Suwerennego Zakonu Rycerskiego Maltańskiego przy Stolicy Apostolskiej. W swym przemówieniu przy tej okazji podczas audiencji dla nowego wysłannika w dniu 12.01.2001 r. papież Jan Paweł II wskazał na obecność Zakonu w międzynarodowych państwach jak również, jak to wskazuje nowa Karta Konstytucyjna, wielokrotnie powtarzał jego sentyment uznania i uczucia¹⁷.

3. Kardynał "Patronus"

Odnosnie do praw "*passive legation*", Papież mianuje suwerennie swego reprezentanta w Zakonie, którym jest Kardynał Świętego Kościoła Rzymskiego z tytułem "*Cardinalis Patronus*", wyposażając go jednocześnie w specjalne uprawnienia, w zgodzie z Kartą Konstytucyjną Zakonu¹⁸. Pośród odpowiedzialności Kardynała "Patronus" jest promowanie duchowych interesów Zakonu i jego członków oraz relacji między Stolicą Apostolską i Zakonem¹⁹.

Zatem to co zostało współcześnie stworzone przez powołanie Kardynała "Patronus" jest raportem o stałym charakterze, ponieważ on jest konstytucyjnie niezbędny dla Suwerennego Zakonu, w jego wielorakich odniesieniach do Kościoła. "*Cardinalis Patronus*" reprezentuje w nim Papieża w osobistych relacjach z Zakonem, wyłączając każdy inny kanał i potwierdzając starożytny przywilej, który datowany jest już w czasach papieża Lucjusza II (1144-1145), kiedy to Zakon nie wymaga uznania ze strony żadnego biskupa jako przełożonego jak tylko papieża, wikariusza Chrystusa. "*Cardinalis Patronus*" dlatego nie ma jurysdykcji ani kompetencji nad działalnością w międzynarodowym polu, które Zakon prowadzi autonomicznie. Jednak jego odpowiedzialność spełnia się odnośnie do spraw duchowych Zakonu i troski nad jego relacją ze Stolicą Apostolską²⁰.

Pierwszym Kardynałem, "Patronus" został Paolo Giobbe, mianowany przez papieża błogosławionego Jana XXIII, w dniu 18.08.1961 r., z tytułem Kardynał Legat. Wraz z ostatnio zaaprobowaną Kartą Konstytucyjną wszedł w praktykę bardziej wyraźny tytuł "*Cardinalis Patronus*"²¹. Od 8.05.1993 r., urząd "*Cardinalis Patronus*" został przydzielony przez Jana Pawła II kard. Pio Lagi, wieloletniemu prefektowi Kongregacji Wychowania Katolickiego. Analogicznie Stolica Apostolska w przeszłości przewidywała duchową opiekę wobec licznych katolickich państw poprzez nominacje Kardynała Protektora, włączając w dość odległej przeszłości Portugalię (1853), Austrię (1858) i w ostatnim czasie, Republikę San Marino (1926). Świadczy to o tym, że Zakon cieszy się tym przywilejem, a z drugiej strony pokazuje, że Stolica Apostolska widzi Zakon jako swoiście pojęty katolicki naród, a więc swoisty podmiot prawa międzynarodowego²².

Zakon maltański zostaje zatem, w całej swej historii, twórczo wpisany w rzeczywistość Kościoła, a więc pielgrzymującego ludu Bożego Nowego Przymierza oraz wspólnotę ludzką, a w sensie strukturalnym i politycznym międzynarodową. Znajduje w każdej z nich swoje twórcze miejsce, jednocześnie wnoszący swój niepowtarzalny wkład, zachowując jednocześnie swoją specyfikę i tożsamość. To jest szczególnie ważnym i ożywiającym znakiem aktualizacji własnej odpowiedzialności, co przynosi mu liczne dowody uznania i szacunku. "*Tuitio fidei et obsequium pauperum*" okazuje się zatem ciągle aktualnym i żywotnym przesłaniem odniesienia do Boga oraz ludzi.

¹ "La posizione dell'Ordine nei confronti della Santa Sede e definita dalla Sentenza del Tribunale Cardinalizio istituito dal Sommo Pontefice

in 1961, was recently followed in installing Alberto Leoncini Bartoli as Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Sovereign Military Order of Malta to the Holy See. In his speech during the audience with the new envoy, on Jan. 12, 2001, Pope John Paul II mentioned the presence of the Order in various diplomatic missions around the world, as established by the Constitutional Charter. Many times he repeated his own sentiments of esteem for the Order.¹⁷

3. Cardinal "Patronus"

As far as "passive legation," the Pope nominates his representative to the Order, a Cardinal of the Holy Roman Catholic Church who assumes the title "Cardinalis Patronus," and who is granted special entitlements and rights in accordance with the provisions of the Order's Constitutional Charter.¹⁸ The obligations of the Cardinal "Patronus" include promoting the spiritual interests of the Order and its members and fostering relations between the Holy See and the Order.¹⁹

The establishing of the office of Cardinal "Patronus" is constitutionally essential for the sovereignty of the Order, in its many interactions with the Church. He represents the Pope's personal relations with the Order, excluding all other channels and confirming the ancient privilege dating as far back as the time of Pope Lucius II (1144-1145), when the Order does not require approval of any bishop as superior except the Pope himself, the Vicar of Christ. That is why the Cardinal "Patronus" has no jurisdiction or competency in matters in the international arena, because the Order manages these autonomously. But he does have responsibility for the spiritual matters of the Order and the nurturing of its relations with the Holy See.²⁰

The first Cardinal "Patronus" was Paolo Giobbe, nominated by Blessed John XXIII on Aug. 18, 1961, with the title "Cardinal Legate." With the latest version of the Constitutional Charter, the title "Cardinalis Patronus" has been more firmly adopted.²¹ Since May 8, 1993, John Paul II has delegated this office to Card. Pio Lagi, the long-time prefect of the Congregation for Catholic Education. This had its parallel in the past practice of the Holy See of naming "Cardinal Protectors" for the spiritual care of souls in various Catholic countries, including Portugal (1853), Austria (1858), and more recently, the Republic of San Marino (1926). This certifies to the fact that the Order of Malta has the same privilege, and that the Holy See considers the Order as a uniquely constituted Catholic nation, in other words, a unique entity under international law.²²

And so the Order of Malta, during its entire long history, remains creatively woven into the reality of the Church, the pilgrim People of God of the New Covenant and of the community of mankind, and in a structural and political sense, of the international community. In each of these, the Order makes its unique creative contributions, all the while maintaining its own specific identity. This is a significant and energizing indication of the realization of its responsibilities, which bring to the Order much recognition and respect. "*Tuitio fidei et obsequium pauperum*" is then still a viable imperative for guiding relations with God and man.

¹ "La posizione dell'Ordine nei confronti della Santa Sede e definita dalla Sentenza del Tribunale Cardinalizio istituito dal Sommo Pontefice Pio XII con Chirografo <<Il Sovrano Militare Ordine>> del 10 dicembre 1951, pronunziata il 24 gennaio 1953" (Carta Costituzionale 1961, art. 4, 1). The *Congregation for Religious* was reorga-

Pio XII con Chirografo <<Il Sovrano Militare Ordine>> del 10 dicembre 1951, pronunciata il 24 gennaio 1953” (Carta Costituzionale 1961, art. 4, 1). *Kongregacja Życia Zakonnego* była reorganizowana i przemianowana kilka razy od tego czasu; w 1988r. Jan Paweł II nadał jej nazwę *Kongregacja do Spraw Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego*. {wg. informacji faksem od bpa. Dziuby.}

² Por. AAS 45:1953 s. 765-767: C. Pacelli. Circa il Sovrano Militare Ordine Gerosolomitano di Malta. “Il Diritto Ecclesiastico” 64:1953 s. 308-334 (Książę Carlo Pacelli był konsultorem Trybunału Kardynalskiego).

³ Por. P. Papanti - Pelletier. L«Ordinamento giuridico melitense dopo il Capitolo Generale del 1997: Prime riflessioni. “Il Diritto Ecclesiastico” 110:1999 s. 546.

⁴ Por. M. Barbaro di San Giorgio. Storia della Costituzione del Sovrano Militare Ordine di Malta. Roma 1927 s. 57-58.

⁵ “L«intima connessione esistente tra le qualità di Ordine religioso e di Ordine sovrano non si oppone all«autonomia dell«Ordine stesso nell«esercizio della sua sovranità e delle prerogative ad essa inerenti come soggetto di diritto internazionale nei confronti degli Stati” (Carta Costituzionale 1961, art. 3).

⁶ “La Santa Sede ha gradito una Rappresentanza diplomatica dell«Ordine” (Carta Costituzionale 1961, art. 4, 3).

⁷ “Le persone religiose, in seguito ai propri Voti, così come i membri del secondo ceto con la Promessa di Obbedienza, sono subordinate soltanto ai propri Superiori nell«Ordine” (Carta Costituzionale 1998, art. 4, 2).

⁸ “L«elezione del Gran Maestro va comunicata al Santo Padre, prima dell«assunzione della carica, con lettera dell«eletto” (Carta Costituzionale 1998, art. 13, 3).

⁹ Por. P. Papanti - Pelletier, jw., s. 547-548.

¹⁰ “Fanno parte del Sovrano Consiglio: a) il Gran Maestro, o il Luogotenente, che lo presiede; b) i titolari delle quattro Alte Cariche del Gran Magistero, quattro Consiglieri e due supplenti tutti eletti dal Capitolo Generale tra i professi. In mancanza di candidati idonei tra i professi, il Capitolo Generale, con la maggioranza di due terzi dei voti, inoltra, caso per caso, domanda di dispensa alla Santa Sede” (Carta Costituzionale 1961, art. 20, 2).

¹¹ “Le Alte Cariche ed uffici del Sovrano Consiglio, salvo disposto all«art. 20, par. 4, e gli uffici di Cancelliere, Ricevitore ed Ospedaliere dei Priorati e dei Sottopriorati e quelli di Reggente, Luogotenente, Vicario e Procuratore, sono ricoperti preferibilmente da Cavalieri Professi. Se vengono eletti Cavalieri in Obbedienza, per loro specifiche qualità, l«elezione deve essere confermata dal Gran Maestro” (Carta Costituzionale 1998, art. 11, 2).

¹² Por. “L«Ordine ha una rappresentanza diplomatica presso la Santa Sede, secondo le norme del diritto internazionale” (Carta Costituzionale 1998, art. 4, 5).

¹³ Por. Annuario Pontificio 2003. Città del Vaticano 2003 s. 1448.

¹⁴ Por. C. Petiet, *Ces Messieurs de la Religion, L'Ordre de Malte aux dix-huitième siècle oa la crespuscule d'une epee*, s. 63-64.

¹⁵ Por. G. Cansacchi. I rapporti diplomatici tra l«Ordine di Malta e la Santa Sede. “Il Diritto Ecclesiastico” 52:1941 s. 3-14.

¹⁶ “Giovedì, 6 Marzo, la Santità di Nostro Signore riceveva in solenne Udienza S.E. Don Luigi Pignatelli della Leonessa, Principe di Monteroduni, Inviato Straordinario e Ministro Plenipotenziario del Sovrano Militare Gerosolomitano di Malta, per la presentazione delle Lettere Credenziali” (AAS 22:1930 s. 197).

¹⁷ Giovanni Paolo II. Discorso per le lettere credenziali dell«Ambasciatore del Sovrano Militare Ordine di Malta. “L«Osservatore Romano” z dnia 13.01.2001 s. 5.

¹⁸ “Il Sommo Pontefice nomina Suo rappresentante presso l«Ordine un Cardinale di Santa Romana Chiesa, al quale vengono conferiti il titolo di <<Cardinalis Patronus>> e speciali facoltà. Il Cardinale Patrono ha il compito di promuovere gli interessi spirituali dell«Ordine e dei suoi membri ed i rapporti fra la Santa Sede e l«Ordine” (Carta Costituzionale 1998, art. 4, 4).

¹⁹ Por. Paolo VI. Motu proprio “Sollicitudo Omnium Ecclesiarum”. 24.06.1969. AAS 61:1969 s. 473-484.

²⁰ Por. T. Manlio Gazzoni, *L'Ordine di Malta e la sua Carta Constitutionale*, s. 11.

²¹ Por. Johannes XXIII. AAS 54:1962 s. 153-154; Leonis XIII. Pontificis Maximi. Acta. Vol. 8. Roma 1889 s. 205-209.

²² Por. T. Manlio Gazzoni, jw., s. 12.

nized several times; in 1988 Pope John Paul II gave it its current name of *Congregation for Institutes of Consecrated Life and Societies of Apostolic Life*.

² AAS 45:1953 s. 765-767: C. Pacelli. Circa il Sovrano Militare Ordine Gerosolomitano di Malta. “Il Diritto Ecclesiastico” 64:1953 p. 308-334 (Prince Carlo Pacelli was a consultant to the Tribunal of Cardinals.).

³ P. Papanti - Pelletier. L«Ordinamento giuridico melitense dopo il Capitolo Generale del 1997: Prime riflessioni. “Il Diritto Ecclesiastico” 110:1999 p. 546.

⁴ M. Barbaro di San Giorgio. Storia della Costituzione del Sovrano Militare Ordine di Malta. Roma 1927 p. 57-58.

⁵ “L«intima connessione esistente tra le qualità di Ordine religioso e di Ordine sovrano non si oppone all«autonomia dell«Ordine stesso nell«esercizio della sua sovranità e delle prerogative ad essa inerenti come soggetto di diritto internazionale nei confronti degli Stati” (Carta Costituzionale 1961, art. 3).

⁶ “La Santa Sede ha gradito una Rappresentanza diplomatica dell«Ordine” (Carta Costituzionale 1961, art. 4, 3).

⁷ “Le persone religiose, in seguito ai propri Voti, così come i membri del secondo ceto con la Promessa di Obbedienza, sono subordinate soltanto ai propri Superiori nell«Ordine” (Carta Costituzionale 1998, art. 4, 2).

⁸ “L«elezione del Gran Maestro va comunicata al Santo Padre, prima dell«assunzione della carica, con lettera dell«eletto” (Carta Costituzionale 1998, art. 13, 3).

⁹ P. Papanti - Pelletier, op. cit., p. 547-548.

¹⁰ “Fanno parte del Sovrano Consiglio: a) il Gran Maestro, o il Luogotenente, che lo presiede; b) i titolari delle quattro Alte Cariche del Gran Magistero, quattro Consiglieri e due supplenti tutti eletti dal Capitolo Generale tra i professi. In mancanza di candidati idonei tra i professi, il Capitolo Generale, con la maggioranza di due terzi dei voti, inoltra, caso per caso, domanda di dispensa alla Santa Sede” (Carta Costituzionale 1961, art. 20, 2).

¹¹ “Le Alte Cariche ed uffici del Sovrano Consiglio, salvo disposto all«art. 20, par. 4, e gli uffici di Cancelliere, Ricevitore ed Ospedaliere dei Priorati e dei Sottopriorati e quelli di Reggente, Luogotenente, Vicario e Procuratore, sono ricoperti preferibilmente da Cavalieri Professi. Se vengono eletti Cavalieri in Obbedienza, per loro specifiche qualità, l«elezione deve essere confermata dal Gran Maestro” (Carta Costituzionale 1998, art. 11, 2).

¹² “L«Ordine ha una rappresentanza diplomatica presso la Santa Sede, secondo le norme del diritto internazionale” (Carta Costituzionale 1998, art. 4, 5).

¹³ Annuario Pontificio 2003. Città del Vaticano 2003 p. 1448.

¹⁴ C. Petiet, *Ces Messieurs de la Religion, L'Ordre de Malte aux dix-huitième siècle oa la crespuscule d'une epee*, p. 63-64.

¹⁵ G. Cansacchi. I rapporti diplomatici tra l«Ordine di Malta e la Santa Sede. “Il Diritto Ecclesiastico” 52:1941 p. 3-14.

¹⁶ “Giovedì, 6 Marzo, la Santità di Nostro Signore riceveva in solenne Udienza S.E. Don Luigi Pignatelli della Leonessa, Principe di Monteroduni, Inviato Straordinario e Ministro Plenipotenziario del Sovrano Militare Gerosolomitano di Malta, per la presentazione delle Lettere Credenziali” (AAS 22:1930 s. 197).

¹⁷ Giovanni Paolo II. Discorso per le lettere credenziali dell«Ambasciatore del Sovrano Militare Ordine di Malta. “L«Osservatore Romano” Jan. 13, 2001 p. 5.

¹⁸ “Il Sommo Pontefice nomina Suo rappresentante presso l«Ordine un Cardinale di Santa Romana Chiesa, al quale vengono conferiti il titolo di <<Cardinalis Patronus>> e speciali facoltà. Il Cardinale Patrono ha il compito di promuovere gli interessi spirituali dell«Ordine e dei suoi membri ed i rapporti fra la Santa Sede e l«Ordine” (Carta Costituzionale 1998, art. 4, 4).

¹⁹ Paolo VI. Motu proprio “Sollicitudo Omnium Ecclesiarum”. 24.06.1969. AAS 61:1969 p. 473-484.

²⁰ T. Manlio Gazzoni, *L'Ordine di Malta e la sua Carta Constitutionale*, Rome 1973, p. 11.

²¹ Johannes XXIII. AAS 54:1962 p. 153-154; Leonis XIII. Pontificis Maximi. Acta. Vol. 8. Roma 1889 p. 205-209.

²² T. Manlio Gazzoni, op. cit., p. 12.

(Translated by Tadeusz Mirecki)

FENOMEN PAŃSTWA MILITARNO-SZPITALNEGO NA PRZYKŁADZIE DZIEJÓW ZAKONU MALTAŃSKIEGO CZ. III.

The Phenomenon of the Military-Hospitaller State – As Told by the History of the Order of Malta Part III

Maciej Koszutski

Publikujemy trzecią część artykułu kfr. Macieja Koszutskiego o działalności szpitalniczej naszego Zakonu. W numerze 12 i 14 naszego Biuletynu zamieściliśmy pierwszą i drugą część opisującą działalność w Ziemi Świętej i na Rodos. (red.)

Działalność Zakonu na Malcie

Przed przybyciem szpitalników w 1530 r. na wyspach maltańskich istniały tylko dwa szpitale. Szpital Św. Ducha (Santo Spirito) w Rabacie na Malcie, wybudowany w końcu XIV wieku, miał 6 łóżek. W XVIII wieku został rozbudowany przez Wielkiego Mistrza Antonia Manuela de Vilhenę. Ufundowany przez miejscowego nobila Francesco Bonnici w 1452 roku szpital na wyspie Gozo nosił początkowo nazwę Świętego Ducha, ale później był znany jako Ospedale San Giuliano – nigdy nie osiągnął liczby 10 łóżek. Lekarze praktykujący na Malcie przed przybyciem Kawalerów byli zatrudniani przez lokalne samorzady zwane *Universitá*. Lekarze z reguły pochodzili spoza Malty. Byli to głównie lekarze żydowscy, których ilość wydatnie się zwiększyła wskutek restrykcyjnej polityki Izabeli Katolickiej i Ferdynanda Aragońskiego wobec zarówno przedstawicieli wyznania mojżeszowego jak i wychrzczonych Żydów t.zw. *conversos*, która doprowadziła do ich wygnania z Hiszpanii w 1452 roku. Przedstawicielami lekarzy żydowskich na Malcie byli: Abraham Safaradi, Abias Sibuha, Shema Djerbi oraz Simone Maltese. *Universitá* zatrudniała również lekarzy sycylijskich: Giovanni Beniveni, Bartolomeo De Ansaldo, Bernardo De Munda, hiszpańskich: Angelo Anello, który był *converso* oraz katalońskich: Michele Ferriol i Francisco Iniquez, który był znany pod przydomkiem El Navarro, określającym jego pochodzenie. Michele Ferriol ożenił się z Maltanką i był protoplastą czterech pokoleń miejscowych lekarzy i chirurgów. Większość zagranicznych lekarzy przebywała na Malcie krótko, najczęściej około sześciu miesięcy. Ten krótki okres pobytu spowodowany był trudną sytuacją na wyspie stale nękaną atakami muzułmańskich korsarzy oraz trudnościami w egzekwowaniu swych, bardzo niskich zresztą należności od *Universitá*. W XV wieku pojawiają się już lekarze wywodzący się z rdzennej ludności Malty. Najślynniejsi to lekarze Rainiero Bonello, Giuseppe Callus oraz chirurg Salvo Schembri.

Tragiczną postacią był Giuseppe Callus. Napisał on list do króla Hiszpanii, w którym oskarżał Wielkiego Mistrza Jeana Parisot de La Valette (pełnił urząd 1557-1568) o nierespektowanie zobowiązań, które Wielki Mistrz Philippe de Villiers de l'Isle Adam przyrzekł Maltańczykom gdy Zakon przybył na wyspę. List dostał się jednak do rąk Wielkiego Mistrza de La Valette, który sprawę potraktował jako zdradę stanu. Niestety Callus, który jest uważany za pierwszego trybuna i bohatera ludu maltańskiego, został osądzony i stracony w Rabacie.

Ten incydent nie może zamazać generalnie pozytywnego wpływu Zakonu na rozwój ludności wyspy. Zwiększenie bezpieczeństwa zewnętrznego, sprzyjanie rozwojowi klasy średniej, stworzenie z Malty ważnego węzła komunikacji śródziemnomorskiej spowodowały, że ludność wysp maltańskich przed przybyciem na nie joannitów wynosząca około 10 000, w roku 1798 roku wynosiła już około 100 000 mieszkańców. Odsunięta od wpływów arystokracja maltańska, głównie obcego ara-

Here is the third part of an article by Confr. Maciej Koszutski about the hospitaller activity of our Order. The first and second parts, describing activities in the Holy Land and Rhodes, were published in Bulletins 12 and 14, respectively. (ed)

Activities of the Order on Malta

Before the arrival of the Knights of St. John in 1530, there were only two hospitals on the Maltese islands. The Hospital of the Holy Spirit (Santo Spirito) in Rabat, built at the end of the 14th century, had six beds. In the 18th century it was expanded by Grand Master Antoni Manuel de Vilhene. The other hospital, founded in 1452 by the local magnate Francesco Bonnici on the island of Gozo was initially named after the Holy Spirit, but later renamed Ospedale San Giuliano. Its capacity never reached ten beds. Doctors practicing on Malta before the arrival of the Knights were employed by local authorities known as *Universita*, and most came from beyond Malta. They were primarily Jewish, and their number increased significantly as a result of the restrictive policies of Isabel and Ferdinand of Aragon – towards both practitioners of the Mosaic faith and the so-called *conversos* who converted to Christianity – which culminated in their expulsion from Spain in 1452. The representatives of Jewish doctors on Malta were: Abraham Safaradi, Abias Sibuha, Shema Djerbi and Simone Maltese. The *Universita* also hired Sicilian doctors: Giovanni Beniveni, Bartolomeo De Ansaldo, Bernardo de Munda; Spanish ones: Angelo Anello (a *converso*), and Catalonians: Michele Ferriol and Francisco Iniquez, who was known, from his place of origin, as El Navarro. Michele Ferriol married a Maltese woman and was the progenitor of four generations of physicians and surgeons on Malta.

Most foreign doctors stayed on Malta for but a short time, usually about six months. These short stays were caused by the difficult situation on the island, under continuous attack by Moslem corsairs, and by the difficulties of exacting their salaries, even though quite meager, from the *Universita*. In the 15th century the first doctors trained from among the native Maltese population began appearing. The most famous of these are physicians Rainiero Bonello and Giuseppe Callus, and the surgeon Salvo Schembri.

Callus was a particularly tragic person. He wrote a letter to the King of Spain, accusing Grand Master Jean Parisot de La Valette (held office 1557-1568) of not fulfilling obligations to the Maltese people pledged by Grand Master Philippe del Villiers de l'Isle Adam at the time of the Order's arrival on the island. However, the letter fell into the hands of Grand Master de La Valette, who considered this a case of high treason. The unfortunate Callus, who is regarded as the first tribune and hero of the Maltese people, was tried, sentenced and hanged in Rabat.

This incident does not erase the generally positive effects of the Order on the development of the Maltese people. The increase in external security, fostering of the development of a middle class, creating on Malta an important hub of Mediterranean transportation, all contributed to the growth of the population from about 10,000 before the arrival of the Knights, about 100,000 in 1798. The Maltese aristocracy, mainly of Aragon

gońskiego lub sycylijskiego pochodzenia, której przedstawiciele w myśl praw Zakonu nie mogli być do niego przyjmowani (podobna zasada występowała również w Państwie Krzyżackim w Prusach), zaszyła się w Mdinie, zwanej także Citta Notabile.

Kawalerowie, już maltańscy, wkrótce po objęciu wyspy w posiadanie, przystosowali na potrzeby lecznicy budynek znajdujący się na tyłach Forte Sant'Angelo. Nowy szpital wybudowano na Malcie z inicjatywy Wielkiego mistrza Philippe de Villiers de l'Isle Adam w 1532 roku. W szpitalu tym wielki Mistrz Juan d'Omedes stworzył oddział dla rannych i chorych kawalerów maltańskich w roku 1538.

Z czasem ten szpital okazał się niewystarczający i zamieniono go w żeński klasztor św. Scholastyki. Po Wielkim Oblężeniu w 1565 roku zdecydowano o konieczności budowy nowego, bardziej zabezpieczonego miasta – Valetta (od nazwiska Wielkiego Mistrza Jean Parisot de La Valette). Kapituła Generalna z 1574 roku pod przewodnictwem Wielkiego Mistrza Jean l'Eveques de La Cassiere ustaliła *“Si edifichi la Sacra Infirmaria nella citt' nuova di Valetta in luogo comodo”*.

[“Wybuduje się Świętą Lecznicę w nowym mieście Valetta w dogodnym miejscu.”] Lecznicza została wybudowana w 1578 roku.

Obecnie zwraca się uwagę na dość nieszczęśliwą lokalizację szpitala, która nie dopuszczała zdrowych wiatrów północnych i północno-zachodnich, natomiast był wystawiony na działanie sirocco. Szpital był przebudowywany w 1662 roku przez Wielkiego Mistrza Raphaela Cotonera, w 1712 roku przez Wielkiego Mistrza Ramona Perellos de Roccaful oraz w 1780 roku przez Wielkiego Mistrza Emanuela de Rohan-Polduc. Pracę Szpitala regulowały statuty z 1588 i 1631 roku. Szpital podlegał Wielkiemu Szpitalnikowi, który często go niespodziewanie wizytował sprawdzając stan chorych, dystrybucję leków oraz jakość podawanego chorym pożywienia. W pracy wspierał Szpitalnika Brat Infirmariusz. Nikt bez ich zgody nie mógł przekroczyć progów lecznicy. Znany jest przykład cofnięcia Inkwizytora Malty, który usiłował wejść do Szpitala bez wymaganych zezwoleń, przez kawalera d'Avesnes de Bocage który wówczas pełnił służbę. Funkcje administracyjno-zaopatrzeniowe sprawowali *“prodomi”*. Na działalność Szpitala przeznaczano roczny budżet w wysokości 25000 skudów.

Każdy chory miał własne łóżko- łącznie w Szpitalu było 370 łóżek z baldachimami i 377 bez baldachimów. Łóżka były stalowe i stały w dwóch rzędach. Nad każdym łóżkiem była rozpięta moskitiera. U wezłowania wisiała tabliczka z danymi osobistymi chorego, diagnoza, wykresem toru gorączkowego, nazwami stosowanych leków oraz zanotowanymi spostrzeżeniami lekarzy, odnoszącymi się do przebiegu choroby. Za łóżkami w ścianach znajdowały się, podobnie jak w lecznicy rodyjskiej, kamienne nisze z toaletami. Ściany były pokryte gobelinami, które dawały poczucie ciepła, a jednocześnie za pomocą przedstawionych na nich scen zapoznawały chorych z wielką historią Zakonu. W każdej Sali na jednej ze ścian zbudowany był ołtarz, przy którym codziennie kapelani odprawiali Mszę świętą dla chorych.

Chorzy internistyczni, ranni i chorzy psychicznie byli roz-

or Sicilian origins, isolated from influence – according to the laws of the Order, its members could not be accepted into the ranks (a similar principle applied in the Principality of Teutonic Knights in Prussia) – sequestered themselves in Mdina, also called *Citta Notabile*.

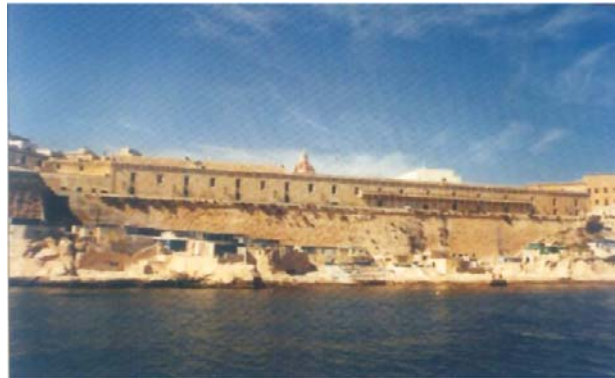
Shortly after taking possession of the island, the Knights – now known as “of Malta” – adapted a structure at the rear of Forte San'Angelo for clinical purposes. A new hospital was erected on Malta on the initiative of Grand Master Philippe de Villiers de l'Isle Adam in 1532. In 1538, Grand Master Juan d'Omedes created in this hospital a section for wounded and sick Knights of Malta. In time, this hospital proved inadequate, and it was converted into the women's convent of St. Scholastica.

After the Great Siege of 1565, it became apparent that it was necessary to build a new, better-fortified city – Valetta, named after the Grand Master Jean Parisot de La Valette. In 1574 the Chapter General under the leadership of Grand master Jean l'Eveques de La Cassiere decided *“Si edifichi la Sacra Infirmaria nella citt' nuova di Valetta in luogo comodo”* [let there be erected a Sacred Infirmary in a convenient location of the new city of Valetta.] The infirmary was built in 1578.

Today, we are aware that the location of the hospital was ill-advised – it was shielded from healthful northerly and northwesterly winds, but exposed to the sirocco. The hospital was rebuilt in 1662 by Grand Master Raphael Cotoner, in 1712 by Grand Master Ramon Perellos, and again in 1780 by Grand Master Emanuel de Rohan-Polduc. The operation of the hospital was governed by statutes enacted in 1588 and 1631: the hospital was subject to the Grand Hospitaller, who often made unannounced visits to inspect the state of the patients, distribution of medicines and the quality of the food; he was assisted in his work by the Brother of the Infirmary. No one could cross the hospital's doorstep without their permission – there is a known case when the Grand Inquisitor of Malta, attempting to enter the hospital without the necessary permissions, was turned away by the knight on duty, d'Avesnes de Bocage. Administrative and supply services were performed by persons holding the office of *“prodomus.”* The annual budget of the hospital was 12,000 scudi.

Each patient had his own bed. Altogether, the hospital had 370 beds with canopies and 377 without; they were made of steel, arrayed in two rows, and each was draped with mosquito netting. At the head of each was a tablet with the personal data of the patient: diagnosis, graph of progression of fever, applied medications and doctors' commentary on the course of the illness. Beyond the beds, wall niches contained the toilets, similar to the arrangement in Rhodes. The walls were covered with tapestries, which gave the chambers a feeling of warmth, and additionally, through the scenes depicted thereon, familiarized the patients with the splendid history of the Order. On one wall of each hall was an altar, where chaplains said daily mass in the intention of the patients.

Patients with internal illness, the wounded, and those with

Święta Lecznicza w Valetta
The Sacra Infirmaria at Valetta

Wnętrze Szpitala w Valetta
The interior of the hospital in Valetta

dzieleni. Izolowani byli chorzy na dyzenterię i syfisy. Syfitycy i pacjenci z innymi schorzeniami wenerycznymi byli leczeni z zachowaniem pełnej prywatności i dyskrecji na oddziale zwanym "Falanga". Wielki Mistrz Hugo kardynał Loubenx de Verdale (1582-1595) wprowadził zasadę rozdziału nieuleczalnie chorych i rokujących nadzieję na wyzdrowienie. Ranni lub chorzy kawalerowie maltańscy mieli osobną salę, w której łóżka były przykryte czerwoną narzutą z białym maltańskim krzyżem. Chorzy spożywali posiłki na srebrnych talerzach, nie względu na próżność, ale z przekonania, iż naczynia takie łatwiej utrzymać w czystości. Tradycyjnie chorzy trzy razy w tygodniu spożywali mięso, zwykle wieprzowinę i baraninę, a ciężej chorzy – drób. W wyjątkowych przypadkach, np. dla bardzo ciężko chorych, podawano gołębie, których mięso jest bardzo odżywcze i lekko strawne.

W Szpitalu pracowało trzech głównych lekarzy, którzy zmieniali się co miesiąc, przy czym każdy z nich na trzy dni przed rozpoczęciem swego miesięcznego dyżuru, obowiązany był do współuczestniczenia w obchodach lekarskich. Jeśli tego zaniedbał, to za każdy opuszczony dzień płacił sześć tarów kary (pół skuda). Każdy główny lekarz miał do pomocy dwóch lekarzy asystentów. Szpital zatrudniał trzech głównych chirurgów, z których każdy miał do pomocy dwóch asystentów. Również oni rotowali się co miesiąc. Do wykonywania drobnych zabiegów oraz puszczenia krwi zatrudniano cyrulika. Raz w tygodniu, w środy lekarze mieli obowiązek uczestniczenia w zebraniach, na których omawiano skomplikowane przypadki. Nie można było zrezygnować z zebrań, motywując to na przykład brakiem aktualnym interesujących pacjentów, bo wtedy słuchano lektury dzieł medycznych, głównie poświęconych anatomii. Lekarz, który opuścił zebranie płacił pięć koron kary. Szpital Maltański służył głównie z leczenia chirurgicznego zaćmy, gromadząc pacjentów z całej Europy i basenu Morza Śródziemnego. Z powodzeniem leczono obrażenia wojenne oraz kamice pęcherza moczowego. Jeżeli lekarz lub chirurg chciał uzyskać prawo prywatnej praktyki na wyspach maltańskich to w myśl dekretu Wielkiego Mistrza Emanuela de Rohan-Polduc z 1714 roku, musiał mieć na to zezwolenia podpisane przez wielkiego mistrza i naczelnego lekarza (protomedyka). Lekarze i chirurdzy mogli się o nie ubiegać po sześciu latach pracy w Szpitalu, a cyrulicy po dwóch latach.

Aptekę prowadził aptekarz z pomocnikami. Zakon przywiązywał duże znaczenie dla jakości leków i nigdy nie żałował pieniędzy na sprowadzenie cennych specyfików. Szpital leki, których ze względu głównie na tajemnicę produkcji nie mógł wykonywać na miejscu, sprowadzał z miasta Soria w środkowej Hiszpanii. Produkowane tam leki cieszyły się bardzo dobrą renomą. W muzeach maltańskich można oglądać piękne majolikowe naczynia apteczne ozdobione motywami roślinnymi, a także herbami Wielkich Mistrzów.

Wielki Mistrz Nicolas Cotoner dekretem z dnia 19 grudnia 1676 roku utworzył stanowisko obducenta – anatomopatologa Lecznicy i kategorycznie nakazał, aby wszyscy chorzy zmarli, nie wyłączając zmarłych kawalerów, a nawet kawalerów Wielkiego Krzyża, mieli wykonywane badanie pośmiertne. W 1716 roku Wielki Mistrz Ramon Perellos de Roccaful wybudował

psychological ailments were separated. Those sick with dysentery and syphilis were isolated. Patients suffering from syphilis and other venereal diseases were treated under conditions of total privacy and discretion, in a section called the "Phalange." Grand Master Hugo Cardinal Loubenx de Verdale (1582-1595) introduced the practice of separating patients with terminal illnesses from those with hope of recovery. Wounded and sick Knights of Malta lay in a separate ward, where the beds were covered with a red cloth bearing the white Cross of Malta. Patients ate their meals on plates of silver, not out of vanity, but because it was believed that such dishes were easier to keep clean. Traditionally, patients ate meat three times a week, usually pork and mutton, while the more seriously ill ate fowl. Squab, because their meat was so nutritious and easily digested, were also served in unusual circumstances, for example, to the most gravely ill.

The medical staff was headed by three chief doctors, who rotated monthly. Each one, for three days before beginning his monthly tour of duty, was obliged to participate in making the rounds of the patients in the wards. For each missed day, a fine of six tars (half a scudo) was levied. Each chief doctor was assisted by two other doctors. The hospital staff also included three chief surgeons, each with two assistants. As with the doctors, the chief surgeons rotated monthly tours of duty. A barber was engaged for minor procedures and for blood-letting. Every Wednesday, the doctors were obliged to attend meetings, at which the more complicated cases were discussed. Such meetings were not called off if there were no such cases – then, meetings were devoted to readings of the medical literature, usually dealing with anatomy. A doctor who missed such a meeting paid a fine of five crowns.

The Maltese hospital was renowned mainly for the surgical treatment of cataracts – patients flocked from all of Europe and the Mediterranean Basin. Battle injuries and bladder stones were also successfully treated. According to a decree by Grand Master Emanuel de Rohan-Polduc, if a doctor or surgeon wished to gain the right of conducting private practice on the Maltese islands, he had to get permission signed by the Grand Master and the chief doctor (protomedic). Doctors and surgeons could apply for such permission after six years of service at the hospital; barbers after two years.

The pharmacy was run by an apothecary with a staff of assistants. The Order was very concerned with the quality of medicines, and never skimped on obtaining the best ingredients. Medicines which, because of their secret formulary, could not be produced locally, were imported from the city of Soria in central Spain – these were renowned for their quality. Today, Maltese museums contain many beautiful ceramic vessels decorated with floral and herbal motifs, and also the coats of arms of the Grand Masters.

Grand Master Nicolas Cotoner, by a decree of December 19, 1676 created the post of pathologist of the Infirmary and demanded that all deceased patients, including deceased Knights and even Knights of the Grand Cross, be

Naczynia
apteczne
Apothecary
vessels

teatr anatomiczny do prezentowania sekcji zwłok. Sekcje wykonywano raz w tygodniu – w czwartki i wszyscy lekarze pracujący w szpitalu byli obowiązani w nich uczestniczyć. Wielki Mistrz Marcantonio Zondadari (1720-1722) zalecił wykonywanie sekcji zwłok u chorych zmarłych w Szpitalu.

Wkrótce Malta zasłynęła sławami szerzącymi znajomość anatomii także poza jej granicami. Byli to między innymi Gabriele Henin, Enrico Maggi, Gregorio de Vincenzo Galli, Michelangelo Grima. Lekarzy szkolono w Collegium Melitense, instytucji edukacyjnej założonej w 1592 roku przez Wielkiego Mistrza Hugona kardynała Loubenx de Verdale, który jej prowadzenie powierzył jezuitom. W 1676 roku Wielki Mistrz Nicolas Cotoner wydzielił z Collegium – Szkołę Chirurgii i Anatomii. Edukację medyczną w tej szkole z jego ramienia nadzorował lekarz-kawaler maltański Fra' Giuseppe Zammit. Po kasacji zakonu jezuitów Wielki Mistrz Manuel Pinto de Fonseca obie szkoły dekretem z dnia 22 listopada 1769 roku, uzyskując na to zgodę papieża Klemensa XIV, przekształcił w pierwszy na Malcie publiczny uniwersytet – Scuola Generale ai Studi Universali.

Wielu adeptów wiedzy medycznej Zakon posyłał na własny koszt do uczelni i wiodących szpitali europejskich.

W 1772 roku wysłano na naukę chirurgii do Florencji – kobietę. Lekarze Szpitala maltańskiego szeroko publikowali swoją wiedzę i doświadczenia. Ciekawszymi z obecnego punktu widzenia były następujące pozycje:

- Domenico Bottone - *"O złośliwej gorączce reumatycznej"* Messina 1722.
- Filippo Cavalini - *"Malta uwolniona od dżumy"* Rzym 1690.
- Octavio De Licata - *"O krótkowzroczności"* Monspelli 1730.
- Giuseppe De Marco - *"Fizjologiczna rozprawa o oddychaniu"* Monspelli 1744.
"Rozprawa o czekoladzie, jej używaniu i nadużywaniu w medycynie".
"Traktat o chorobach klatki piersiowej".
"Traktat o objawach skórnych".
- Michelangelo Grima - *"Nowa skuteczna metoda leczenia chorób jelit"* Paryż 1760.
"O uszkodzeniach śledziony" wygłoszona w Akademii Florenckiej w 1756 roku a wydrukowana 1760 roku.
"O medycynie urazowej ze szczególnym uwzględnieniem leczenia ran" Florencja 1773.
"O tętniaku tętnicy podkolanowej" Londyn 1773.
- Giorgio Locarno - *"O rdzeniu kręgowym na nowo"* Malta 1761.
"O czynności mięśni" Malta 1774.
"O czynności zwojów nerwowych" Malta 1776.
- Giovanni Francisco Maurin - *"Praktyczna rozprawa chirurgiczno-medyczna o ranach"* Malta 1745.
- Domenico Magri - *"O sile kawy"* Panormi 1677.
- Marco Pace - *"O chorobach duszy"*.
- Antonio Cren Fort - *"Traktat medyczny o kile amerykańskiej"*
- Giuseppe Barth - *"O leczeniu chirurgicznym ząbów - ćwiczenie dla operatora"* Wiedeń 1797.

Wielu lekarzy po nabraniu doświadczenia w Szpitalu na Malcie osiągało wybitne stanowiska poza granicami państwa zakonnego: Michelangelo Magri został wprawdzie głównym chirurgiem szpitala Santa Maria Nuova we Florencji, a następnie objął katedrę anatomii i chirurgii w Szpitalu Królewskim w Messynie, Emmanuele Grillet objął katedrę ginekologii i położnictwa w Palermo, natomiast Giuseppe Barth (syn Niemca i Maltanki) został pierwszym profesorem okulistyki we Wiedniu. Wielu możliwych pacjentów chciało być leczonych przez maltańskich lekarzy. W 1723 roku Giuseppe Grillet udał się do Rzymu, aby leczyć księcia Carlo Albani. W 1755 roku Michelangelo Grima leczył księcia Floridia. Maltańską wiedzę me-

subject to post-mortem examinations. In 1716 Grand Master Ramon Perellos de Roccaful built an anatomical amphitheater for presentation of autopsies. Autopsies were performed once a week, on Thursdays, and all of the hospital's doctors were obligated to participate. Grand Master Marcantonio Zondadari (1720-1722) required autopsies of all patients who died in the hospital.

Soon, Malta became famous for medical authorities who spread anatomical knowledge far beyond the island – Gabriele Henin, Enrico Maggi, Gregorio de Vincenzo Galli, Michelangelo Grima. Doctors were schooled in *Collegium Melitense*, an educational institution founded in 1592 by Grand Master Hugo Cardinal Loubenx de Verdale, who entrusted its operation to the Jesuits. In 1676, Grand Master Nicolas Cotoner separated from the Collegium the School of Surgery and Anatomy. Medical education in this institution was overseen by doctor and knight Fra' Giuseppe Zammit. After the cassation of the Jesuit Order, Grand Master Manuel Pinto de Fonseca, with the approval of Pope Clement XIV, issued a decree of November 22 1769 combining both schools into the first public university on Malta – *Scuola Generale ai Studi Universali*.

The Order sent, at its own expense, many practitioners of the medical arts to the leading centers of learning and hospitals of Europe. In 1772, the Order sent a woman to study surgery in Florence.

The doctors of the hospital of Malta widely published their knowledge and experience. From our current perspective, some of the more interesting publications include:

- Domenico Bottone: *On Aggravated Rheumatic Fever*, Messina 1722.
- Filippo Cavalini: *Malta Free of Bubonic Plague*, Rome 1690.
- Octavio De Licata: *On Myopia*, Monspelli 1730.
- Giuseppe De Marco: *Physiological Treatise on Respiration*, Monspelli 1744;
Treatise on Chocolate, its use and overuse in medicine;
Treatise on Thoracic Diseases;
Treatise on Symptoms of the Skin.
- Michelangelo Grima: *A New, Effective Method for Treating Intestinal Diseases*, Paris 1760;
On Injuries to the Pancreas, presented at the Academy of Florence in 1756, published in 1760.
On the Medicine of Trauma, Emphasizing the Treatment of Wounds, Florence 1773
On Aneurysms of the Artery Under the Knee, London 1773
- Giorgio Locarno: *New Treatise on the Spine*, Malta 1761
On the Action of Muscles, Malta 1774
On the Action of Nerve Clusters, Malta 1776
- Giovanni Francisco Maurin: *Practical Surgical – Medical Treatise on Wounds*, Malta 1745
- Domenico Magri: *The Strength of Coffee*, Panormi 1677
- Marco Pace: *On Illnesses of the Soul*.
- Antonio Cren Fort: *Medical Treatise on American Congenital Syphilis*
- Giuseppe Barth: *On the Surgical treatment of Cataracts – Exercises for the Operator*, Vienna 1797

Many doctors, after gaining experience at the Hospital on Malta, achieved prominent positions beyond the borders of the monastic state: Michelangelo Magri first became the chief surgeon of Santa Maria Nuova hospital in Florence, then headed the chair of anatomy and surgery at the Royal Hospital in Messina; Emmanuele Grillet headed the chair of gynecology and obstetrics in Palermo; Giuseppe Barth (son of a German father and Maltese mother) became a professor of ophthalmology in Vienna. Many wealthy patients wanted to be treated by Maltese doctors. In 1723, Giuseppe Grillet went to Rome to treat Prince Carlo Albani; in 1755 Michelangelo Grillet treated Prince

dyczną cenili także muzułmanie. 1774 roku lekarz nazwiskiem Capania leczył beja Benghazi, a w 1788 roku Giuseppe De Marco – paszę Trypolis.

Kawalerowie maltańscy mieli zapewnioną doraźną opiekę medyczną podczas wypraw wojennych. Wśród załogi każdej galery był chirurg i cyrulik.

Kawalerowie maltańscy czynnie włączali się do pielęgnowania chorych. Każdego dnia tygodnia dyżurował jeden "Język": w niedzielę - Język Prowansji, w poniedziałek - Język Owerni, we wtorek - Język Francji, w środę - Język Włoch, w czwartek - Język Aragonii, w piątek - Język Niemiec, w sobotę - Język Kastylii.¹³³ W Wielki Czwartek Wielki Szpitalnik wraz z kawalerami języka francuskiego przygotowywał Grób Pański i umywał chorym nogi. Wielki Mistrz otrzymywał codziennie raporty z pracy szpitala, był obowiązany wizytować go trzy razy w tygodniu, a w Wielki Piątek osobiście pielęgnował i karmił chorych.

Oprócz lekarzy w Lecznicy pracowali: *linniere* – odpowiedzialny za sprzęt i bieliznę, *botigliere* - odpowiedzialny za żywność, urzędnik-sekretarz, zwany "scrivano", dwóch kucharzy, jeden zaopatrzeniowiec, czternastu strażników- "guardiani" i dwóch odźwiernych.

W 1625 roku dama sienieńska Caterina Scappi założyła fundację, która miała utrzymywać wybudowany przez nią szpital dla kobiet w Valetta., znany jako "La Casetta", chociaż oficjalnie nosił nazwę Ospedale Santa Maria della Scala. Szpitalem kierowała kobieta – *Governatrice*. Decyzją fundatorki, nadzór nad pracą szpitala i użytkowaniem środków zgromadzonych w Fundacji miał Zakon Maltański. Wielki Mistrz do administrowania funduszem wyznaczył dwóch kawalerów pochodzących ze Sieny. Z czasem fundacja nie była w stanie pokryć wydatków "Casetty" i był on utrzymywany w co raz większym stopniu przez skarb Zakonu.

Poza powyższymi szpitalami na Malcie istniały jeszcze: wspomniane szpitale w Rabacie i na Gozo, szpital w Mdinie na trzydzieści dwa łóżka, lecznica dla jeńców muzułmańskich. Każdy szpital wyposażony był we własną łaźnię.

W 1729 roku Zakon zaadoptował dom we Floriana na hospicjum dla około 600 starców obojga płci. W trzy lata później Wielki Mistrz Antonio Manuel de Vilhena utworzył drugi dom opieki dla ludzi starszych - *Casa di Carità*.

Opiekę nad ubogimi chorymi, przebywającymi poza szpitalem sprawowali Komisarze Biednych Chorych- byli to dwaj kawalerowie-profesi wyznaczani przez wielkiego mistrza. Pracę ich wspomagało pięciu lekarzy i pięciu chirurgów. Biedni chorzy otrzymywali codziennie: ciężko chorzy - jednego tara oraz jeden bochenek chleba, lżej chorzy - jednego carlino (wartości ~ tara) i pół bochenka chleba. Otrzymywali oni również potrzebne im lekarstwa.

Podobną pracę, lecz tylko u kobiet, wykonywały *Pitanziere*, które uważa się za prekursorki współczesnych pracowników socjalnych i pielęgniarek środowiskowych. Roznosiły chorym kobietom chleb, potrzebne lekarstwa, karmiły je, ścieliły łóżka, a także udzielały pomocy finansowej. Potrzeby widocznie były co raz większe - na początku *Pitanziere* rozprowadzały 160 bochenków chleba, a w 1771 roku już 880.

Podobnie jak w Jerozolimie i na Rodos zakon zajmował się porzuconymi dziećmi. Były one wychowane przez starsze kobiety, które otrzymywały niezbędne środki materialne i wynagrodzenie od Zakonu. Ponadto stworzona została instytucja – tzw. *Conservatorio* gdzie wychowywano i edukowano porzucone i osierocone dziewczęta. Uczono je głównie prac domowych. Po osiągnięciu dojrzałości były kierowane do zamożnych domów jako służące. Co roku siedem z tych dziewcząt było wydawanych

Florida. The Moslems also highly valued Maltese medical science. In 1774 a doctor by the name of Capania treated the Bey of Benghazi; in 1788 Giuseppe de Marco, the Pasha of Tripoli.

The Knights of Malta were assured immediate medical care on military expeditions – each galley was staffed with a doctor and barber. Knights were active participants in caring for the patients. A different "tongue" was on duty each day of the week: Provence on Sunday, Auvergne on Monday, French on Tuesday, Italian on Wednesday, Aragonese on Thursday, German on Friday, and Castilian on Saturday. On Holy Thursday, the Grand Hospitaller together with the knights of the French tongue prepared the display of the Holy Sepulcher and washed the feet of the patients. The Grand Master got daily reports on the operation of the hospital; he was obligated to visit it three times a week, and on Good Friday he personally cared for and fed the patients.

Besides doctors, the hospital staff included: *linniere*, who was responsible for equipment and linens; *botigliere*, in charge of provisioning; *scrivano*, an administrative secretary, two cooks, a purchaser, 14 guards and two doormen.

In 1625 the noblewoman Caterina Scappi of Siena established a foundation which was to support a hospital for women that she had built in Valetta, popularly known as "La Casetta", although its official name was *Ospedale Santa Maria della Scala*. The hospital director was a woman, with the title *Governatrice*. The founder had decided that the Order of Malta was to oversee the operations of the hospital and the finances of the foundation. The Grand Master named two knights from Siena to administer the funds. With time, the foundation became unable to cover the costs of "La Casetta", and it became increasingly dependent on the financial resources of the Order.

Besides these hospitals, on Malta there were also the above-mentioned hospitals in Rabat and on Gozo, a hospital in Mдина with 32 beds, and an infirmary for Moslem prisoners. Each of these had its own baths.

In 1729, the Order adapted a house in Floriana for a hospice for about 600 elderly persons of both sexes. Three years later, Grand Master Antonia Manuel de Vilhena created a second home for caring for the elderly – *Casa di Carità*.

The care of impoverished sick persons remaining outside of the hospital was entrusted to the Commissioners of Poor Sick, who were two professed knights named by the Grand Master. Their work was supported by five doctors and five surgeons. Each day, the seriously sick received one tar and one loaf of bread, the less seriously sick one carlino (valued at ~ tar) and half a loaf of bread. They also received necessary medicines.

Similar activities, but only among women, were carried out by *Pitanziere*, who are considered to be the precursors of modern-day social workers and visiting nurses. They brought bread to sick women, fed them, made their beds, and also assisted them financially. Needs evidently grew quickly – at the outset, the *Pitanziere* distributed 160 loaves of bread, by 1771 as many as 880.

As in Jerusalem and on Rhodes, the Order took care of abandoned children. These were brought up by older women, who received the necessary resources and remuneration from the Order. In addition, an institution known as *Conservatorio* was established, which brought up and educated abandoned and orphaned girls. They were mostly taught homemaking skills, and after reaching the age of majority, most were directed to prosperous households as servants. Each year seven such girls were

Odwiędziny u chorych
Visiting the sick

za mąż, przy czym każda z nich otrzymywała 50 skudów posagu.

Na Malcie działali nadal Domini Sanitatis, komisja sanitarno-epidemiologiczna stworzona na Rodos, a liczba ich została powiększona o jednego przedstawiciela miejscowej ludności, składając się z dwóch kawalerów i trzech notabli miejscowych. Działalność tej komisji oraz wybudowanie wodociągów na Malcie przez Wielkiego Mistrza Alofa de Wignacourt (1601-1622) ustrzegło wyspę przed wieloma epidemiami. Jednak nie zawsze. W latach 1592-1593 wybuchła na wyspie epidemia dżumy w wyniku której zmarło około 7000 osób, w tym 40 kawalerów maltańskich. W 1676 roku Wielki Mistrz Nicolas Cotoner zlekceważył ostrzeżenie o pojawieniu się na wyspie pierwszych objawów dżumy, o czym donieśli mu protomedyk Gian Domenico Sciberras, Francesco Buonamico i kawaler maltański Fra' Giuseppe Zammit. Dał wiarę medykowi spoza Malty Giuseppe del Costo, który orzekł, że obserwowana choroba to "una febbre maligna e communicabile ma non pestilenziale". Ta pomyłka kosztowała życie 8700-11000 osób. Niewątpliwie Wielki Mistrz Nicolas Cotoner swoje późniejsze działania w kierunku rozwoju służby medycznej na Malcie oraz w pełni zasłużone faworyzowanie Fra' Giuseppe Zammita uważał za swoistą ekspiację z fatalną w skutkach pomyłką. Zmarły w późnym wieku ponad czterdziestoletni Zammit był przybocznym lekarzem pięciu kolejnych wielkich mistrzów, oraz, jak wspomniano wcześniej, sprawował nadzór nad Szkołą Chirurgii i Anatomii, której umierając przekazał swoją cenną bibliotekę medyczną oraz założony przez siebie ogród ziół leczniczych w Forte Sant'Elmo, zwany giardino dei semplici.

W XVIII wieku powstają fundacje kawalerów maltańskich w Nowym Świecie. A nawet wcześniej, w 1637 roku kawaler Brulart de Sillery zakłada w Quebecu konwent oraz kaplicę dla Indian. Obiekty te były utrzymywane z dochodów komandorii w Troyez. W latach 1771-1779 kawaler maltański, a zarazem gubernator Nowej Hiszpani Antonio Maria de Bucareli założył ochronkę dla porzuconych dzieci i hospicjum dla ubogich.

Kawalerowie maltańscy udzielali czynnej pomocy medycznej swoim sąsiadom. W 1550 roku baliw Klaudiusz de la Sengle (późniejszy wielki mistrz) podczas działań Królestwa Neapolu przeciw korsarzowi Dragutowi, zorganizował szpital w namiotach dla rannych i chorych żołnierzy. 5 sierpnia 1783 roku nastąpiło fatalne w skutkach trzęsienie ziemi w Reggio di Calabria. Wiadomość o tej tragedii dotarła tego samego dnia o godzinie dziewiętnastej na Maltę. Wielki Mistrz Emanuel de Rohan-Polduc przez całą noc organizował pomoc i już następnego dnia rano wyruszyły na miejsce klęski żywiłowej galery pod dowództwem baliwa Aleksandra Freslon de La Freslonière, wioząc ładunek dwudziestu skrzyń medykamentów, narzędzia chirurgiczne, środki opatrunkowe, żywność, namioty i około dwustu łóżek. W wyprawie brał udział najbardziej doświadczony chirurg z Sacra Infermeria. Ekspedycja, o której mamy dokładne dane dzięki relacji kawalera Louis de Boisgelin, przebywała na miejscu tragedii trzy tygodnie, mimo braku zainteresowania lokalnych władz. Ciężiej rannych i chorych galery odwoziły do Valetty, a następnie wróciły wioząc zapasy chleba i zboża.

W 1798 roku inwazja Francuzów prowadzona przez Napoleona położyła kres istnieniu integralnego terytorialnie państwa Zakonu św. Jana. Szpitale przeszły pod zarząd państwa francuskiego. Dyrektor szpitali maltańskich dr Robert inwentaryzując powierzone sobie placówki dał ich dokładny opis w swoim raporcie z dnia 15 czerwca 1798 roku, stanowiącym źródło cennych wiadomości dla historyków.

Wojenne galery przewożące pomoc dla poszkodowanych, to w pewnym sensie alegoryczna cezura dzieląca, a zarazem łącząca dwa okresy historii zakonu maltańskiego.

given in marriage, each receiving a dowry of 50 scudi.

Domini Sanitatis, the commission of sanitation and epidemiology created on Rhodes, continued to operate on Malta; its number was enlarged by one representative of the local population, and now consisted of two knights and three local notables. The activities of this commission, plus the construction of waterworks by Grand Master Alof de Wignacourt (1601-1622), protected the island against many epidemics – but not always. An epidemic of bubonic plague erupted on the island in 1592 – 1593, resulting in the death of about 7,000 people, including 40 knights. In 1676, Grand Master Nicolas Cotoner ignored warnings of the first appearance of symptoms of plague, relayed to him by protomedic Gian Domenico Sciberras, Francesco Buonamico and Fra' Giuseppe Zammit. He believed Giuseppe del Costo, a doctor from beyond Malta, who stated that the observed illness was "una febbre maligna e communicabile ma non pestilenziale." That misjudgment cost the lives of 8,700 to 11,000 people. No doubt Grand Master Cotoner's later efforts in expanding the medical service on Malta, and the fully justified favorable treatment of Fra' Zammit were in expiation for that fatal mistake. Zammit, who died at the advanced age of 90, was the personal physician of five successive Grand Masters, and, as mentioned previously, supervised the School of Surgery and Anatomy, to which he presented, on his deathbed, his valuable medical library and a garden of medicinal herbs in Forte Sant'Elmo, known as *giardino dei semplici*.

In the 18th century, foundations of Knights of Malta were established in the new World. And even earlier, in 1637, Knight Brulart de Sillery establishes a convent and chapel for the Indians. These objects were supported from the income of the Commandery of Troyez. In 1771-1779, Antonio Maria de Bucareli, Knight of Malta and governor of New Spain, established a care center for abandoned children and a hospice for the poor.

Knights of Malta brought active medical assistance to their neighbors. In 1550, Bailiff Claudio de la Sengle (who later became Grand Master) organized a hospital under tents for wounded and sick soldiers in the fight of the Kingdom of Naples against the corsair Dragut. On August 5, 1783, an earthquake caused sever damage and fatalities in Reggio di Calabria. News of the disaster reached Malta at 7 PM that same day. Grand Master Emanuel de Rohan-Polduc spent all night organizing assistance, and already by morning of the next day, galleys commanded by Bailiff Alexander Freslon de La Fresloniere sailed for the site of the disaster. They carried twenty trunks of medicines, surgical implements, dressings, food, tents and about 200 beds. The most experienced surgeon of the *Sacra Infermeria* took part in the expedition. The rescue mission, about which we have an excellent record due to reports written by Knight Louis de Boisgelin, spent three weeks at the scene of the tragedy, despite the lack of interest of the local authorities. The more seriously sick and injured were transported to Valetta by the galleys, which then returned to the site with stores of bread and grain.

In 1798, a French invasion led by Napoleon put an end to the territorial integrity of the state of the Order of St. John. The hospitals fell under the jurisdiction of the French state. The director of the Maltese hospitals, Dr. Robert, in examining the inventory of the facilities placed in his care, gave a detailed listing in his report of June 15, 1798, providing an invaluable source of information for historians.

The war galleys bringing aid to disaster victims, just a few years before the end of the monastic state, form a sort of allegorical turning point that separates, but at the same time bridges, two eras in the history of the Order of Malta.

(Translated by Tadeusz Mirecki)

ZAKONY RYCERSKIE W ŚREDNIOWIECZU CZ. III

Chivalric Orders of The Middle Ages, Part III

Karol H. Jarnuszkiewicz

ZAKON MONTJOYE

Został utworzony przez hiszpańskiego rycerza Rodryga. Jego siedzibą stał się ufortyfikowany klasztor Matki Boskiej z Montjoye, czyli Góry Radości, który znajdował się około 2 km od Jerozolimy. W 1180 zakon uzyskał zatwierdzenie od papieża Aleksandra III, wielkiego protektora zakonów rycerskich.

Pomimo wielkiego poparcia dla zakonu, zarówno ze strony króla Jerozolimy jak i baronów oraz dworu hiszpańskiego, zakon nie działał długo. Przyczyną tego był brak chętnych do wstępowania w jego szeregi. Rycerze hiszpańscy mieli u siebie dosyć okazji do walki z niewiernymi oraz do zdobyczy, zaś rycerze z innych krajów woleli wstępować do joannitów lub templariuszy, którzy byli znani i potężni, a więc dawali większe możliwości awansu i kariery niż mały zakon Montjoye. Po upadku Jerozolimy w 1187 roku zakon przestaje istnieć na Wschodzie, a jego resztki, które przetrwały w Hiszpanii, przyłączono na początku XIII w. do templariuszy i zakonu Calatrava.

ZAKON SZPITALA NAJŚWIĘTSZEJ MARII PANNY DOMU NIEMIECKIEGO W JEROZOLIMIE

*Fratres Hospitalis Sanctae Mariae Theutonicorum
Jerosolimitanae, Fratres Ordinis Teutonicum Sanctae Mariae*
Zakon Teutoński

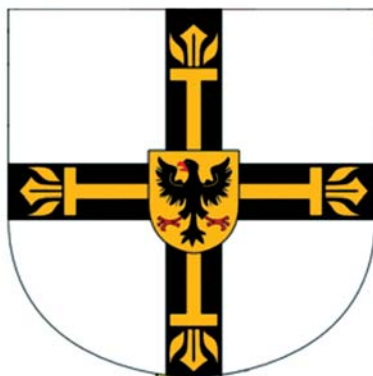
Po prostu Krzyżacy.

Początki zakonu sięgają 1118 roku, kiedy to założono w Jerozolimie hospicjum niemieckie podległe joannitom. Zlikwidowane zostało ono w 1187 roku po zdobyciu Jerozolimy przez Saladyna. Podczas trzeciej krucjaty bracia tego hospicjum prowadzili szpital dla niemieckich krzyżowców oblegających Akkę. Dzięki poparciu księcia Fryderyka Szwabskiego, bractwo uzyskało zatwierdzenie od papieża Klemensa III w 1191 roku i stało się odtąd odrębnym bractwem charytatywno-religijnym.

Wiosną 1198 roku bractwo szpitalne zostało zamienione w zakon rycerski. Przed odwołaniem niemieckiej krucjaty, spowodowanym śmiercią Henryka VI, jej przywódcy zebrali się wraz z baronami królestwa w domu templariuszy w Akce. Podczas narady w dniu 3 marca, której przewodniczył arcybiskup Konrad z Moguncji, utworzono z bractwa zakon rycerski nadając mu regułę templariuszy w sprawach wojskowych, a w kwestii działalności charytatywnej - regułę joannitów. Papież Innocenty III zatwierdził nowy zakon 19 lutego 1199 roku. Strojem zakonnym był biały płaszcz z czarnym krzyżem.

O ile templariusze i joannici, a także pomniejsze zakony, przyjmowały w swoje szeregi nowych członków bez względu na kraj pochodzenia, o tyle Krzyżacy przyjmowali jedynie (z małymi wyjątkami) kandydatów z krajów niemieckojęzycznych.

Przez pierwsze kilkanaście lat istnienia zakon nie odgrywał większej roli militarnej i politycznej. Był organizacją nie liczną i słabą. Rycerze niemieccy, zajęci wojną domową, nie kwapili się na wschód.

THE ORDER OF MONTJOYE

This order was founded by the Spanish knight Rodrigo, and was based at the fortified monastery of Our Lady in Montjoye (Mount of Joy), about 2 km. from Jerusalem. The order was authenticated in 1180 by Pope Alexander III, who was a great protector of chivalric orders.

Despite the great support the order received from the king of Jerusalem, the barons and court of Spain, its existence was not long. The reason was a lack of recruits willing to enter its ranks. Spanish knight had ample opportunity in their country to combat the infidels and to gain booty, while knights from other countries preferred to enter the orders of St. John or the Templars, which were better known and more powerful, thus providing better opportunity for career advancement than the small order of Montjoye. After the fall of Jerusalem in 1187, the Order ceased to exist in the east, and its remnants which had survived in Spain were incorporated into the Templars and the Order of Calatrava at the beginning of the 13th century.

ORDER OF THE HOSPITAL OF THE BLESSED VIRGIN MARY OF THE TEUTONIC HOUSE IN JERUSALEM

*Fratres Hospitalis Sanctae Mariae Theutonicorum
Jerosolimitanae, Fratres Ordinis Teutonicum Sanctae Mariae*
The Teutonic Knights

The beginnings of this order reach back to 1118, when a German hospice was founded in Jerusalem under control of the Order of St. John. It was demolished in 1187 after the conquest of Jerusalem by Saladin. During the Third Crusade, the brothers from this hospice ran a hospital for German crusaders taking part in the siege of Acre. Thanks to the support of Prince Frederic of Schwabia, the order received authorization from pope Clement III in 1191 and henceforth became a separate charitable religious order.

In the spring of 1198, the order of hospitallers was transformed into a chivalric order. Before the retreat of the German crusade, caused by the death of Henry VI, its leaders met with the barons of the kingdom in the house of the Templars in Acre. At a council on March 3, presided over by Archbishop Conrad of Mainz, the brotherhood was transformed into a knightly order under the rule of the Templars in military matters, and the rule of the Order of St. John in matters of charitable activities. Pope Innocent III authorized the new order on February 19, 1199. Its monastic garb became a white cloak with a black cross.

Whereas the Templars and Joannites, and also the smaller orders, accepted new member regardless of their country of origin, the Teutonic Order, with minor exceptions, accepted candidates only from German-speaking lands.

During the first dozen or so years of its existence, the order did not play a major role militarily or politically. German knights were preoccupied with their own civil war, and did not venture to the east. This changed during the reign of the fourth grand master of the order, Herman von Salza (1209-1239). In a short period of time, he managed to obtain from pope Honorius III (1216-1227)

Zmiana nastąpiła dopiero po objęciu rządów przez czwartego mistrza zakonu, Hermana von Salza (1209-1239). W krótkim czasie uzyskał on od papieża Honoriusza III (1216-1227) wszystkie takie same przywileje, jakie przez kilkadziesiąt lat zdobywali joannici i templariusze. Zakon zawdzięczał to przede wszystkim poparciu cesarza Fryderyka II (1211-1250). Herman von Salza zdawał sobie sprawę, że byt królestwa chrześcijańskiego na Wschodzie jest zagrożony. Szukał więc miejsca w Europie, gdzie zakon mógłby założyć swoje państwo. W 1211 roku król węgierski Andrzej II osadził krzyżaków w południowo-wschodnim Siedmiogrodzie, aby bronili granic przed Kumanami. Wypędził ich jednak już w 1225 roku po tym, jak wielki mistrz krzyżacki oddał darowaną przez króla ziemię jako lenno papieżowi i chciał się wyłamać spod zwierzchnictwa władzy królewskiej.

Druga okazja przyszła niecały rok później. W 1226 roku książę Konrad Mazowiecki po nieudanym eksperymencie stworzenia zakonu Dobrzyńców, zaproponował krzyżakom obronę księstwa mazowieckiego przed pogańskimi Prusami i Mazurami. Von Salza skwapliwie skorzystał z tej propozycji. Nie popełnił jednak błędu węgierskiego i przezornie zapewnił sobie przywileje papieskie i cesarskie na podbijanych ziemiach.

Po upadku Akki w 1291 r., stolica zakonu została przeniesiona z Montfort (Starkenberga) do Wenecji, a w 1309 do Malborka. Dalsza historia zakonu jest tak powszechnie znana, że nie wymaga szerszego opisu. Klęska w wojnie trzynastoletniej z Polską spowodowała utratę samodzielności państwa krzyżackiego i znaczne okrojenie terytorium. Wielki mistrz został wasalem króla polskiego i zobowiązał się przyjmować do zakonu również Polaków. Ostatni wielki mistrz w Prusach, Albrecht Hohenzollern, przyjął luteranizm i sekularyzował zakon w 1525 roku, zmieniając państwo zakonne w świeckie księstwo dziedziczne. Inflancka gałąź, pochodząca od Kawalerów Mieczowych, przetrwała do 1561 roku. Gałąź niemiecka istniała do 1809 roku. W 1834 r. nastąpiło odnowienie Zakonu Krzyżackiego w Cesarstwie Austriackim, gdzie do dzisiaj istnieje.

all of the same privileges which had for several decades been enjoyed by the Joannites and Templars. This was thanks, in large part, to the support of Emperor Frederic II (1211-1250). Herman von Salza realized that the existence of the Christian kingdom in the east was in jeopardy. So he sought a place in Europe where the order could establish its own state. In 1211, Hungarian king Andrew II settled the Teutonic Knights in southeastern Transylvania, charging them with protecting the frontier against the Polovtsian tribes. But he expelled the order in 1225 when the grand master attempted to reject the king's authority and gave away, in fiefdom to the pope, lands which had been granted by the king.

A second chance came less than a year later. In 1226 Duke Konrad of Mazovia, after a failed attempt of forming the order of Prussian Knights of Christ ("Dobrzyńcy"), proposed that the Teutonic Order undertake the defense of the Duchy of Mazovia against the pagan Prussians and Mazurians. Von Salza quickly accepted this proposal. But he did not repeat the Hungarian mistake, and was careful to obtain privileges from the pope and emperor in the lands he conquered.

After the fall of Acre in 1291, the seat of the order was transferred from Montfort (Starkenberga) to Venice, then in 1309 to Malbork in Poland. The further history of the order is so well known that it needs no detailed retelling. The order's defeat in the thirteen-year war with Poland resulted in loss of independence of the Teutonic Knights' state, and a significant reduction in the size of their territory. The grand master became a vassal of the Polish king and was obligated to accept Poles into the order. The last Prussian grand master, Albrecht Hohenzollern, converted to Lutheranism and secularized the order in 1525, converting the monastic state into a hereditary principality. The Livonian branch of the order, arising out of the Order of Knights of the Sword, lasted until 1561. The German branch existed until 1809. In 1834, the Teutonic Order was reactivated in the Austrian Empire, where it exists to this day.

(Translated by Tadeusz Mirecki)

XXIII Międzynarodowy Letni Obóz Zakonu Maltańskiego dla Młodzieży Niepełnosprawnej Piekary 2006

*XXIII International Summer Camp of the Order of Knight of Malta
for Disabled Youth - Piekary, 2006*

Karol H. Jarnuszkiewicz

Ciężkie miłego początku, czyli jak to było

Już od kilku lat chciano ponownie zorganizować Małą Maltę w Rzeczypospolitej. Kolejne asocjacje europejskie organizowały obóz jedna po drugiej ale Polska jakoś nie mogła się przebić ze swoją propozycją. Wreszcie, po żmudnych i długotrwałych zabiegach, Rzym przyznał nam ten zaszczyt. Postanowiono, że XXIII Obóz odbędzie się w lipcu 2006 roku, czyli dziesięć lat po "jamboree" w Wągrowcu.

Difficult beginnings of a great event

For several years we have been wanting to again organize the "Little Malta" camp in Poland. Year after year, the organization of these camps was entrusted to various national associations, but Poland's proposals were somehow not considered. Finally, after arduous and long-lasting efforts, Rome bestowed this honor on us. It was decided that the 23rd camp would be held in Poland in July of 2006, which was ten years after the first Polish camp in Wągrowiec.

Na wieść o decyzji, radość opanowała wszystkich związanych z ideą Małej Malty. Szybko jednak zastąpiła ją niepewność i zwątpienie: czy damy radę? czy znajdziemy pieniądze? kto nam pomoże? gdzie to wszystko umieścimy? Na szczęście odpowiedź na ostatnie pytanie została znaleziona na długo przed sentencją władz Zakonu. W podkrakowskich Piekarach, niemalże vis-a-vis opactwa tynieckiego, nad samą Wisłą, znajduje się przepiękny ośrodek; szkoła z internatem fundacji Siemachy. Nowy obiekt (zbudowany w 2002 roku) zajmuje powierzchnię kilku hektarów i ma wszystko, co potrzebne jest do zakwaterowania kilkuset Gości plus własny kościół. Organizatorom udało się nakłonić dyrekcję do ugoszczenia Obozu od 15 do 23 lipca, czyli spanie mieliśmy z głowy!

Niemniej akomodacja to nie wszystko. Na przełomie września i października 2005 odbyło się pierwsze spotkanie organizacyjne. Było to raczej coś na kształt "burzy mózgow" i warsztatów panelowych niż konferencji. Udało się jednak wypracować wstępny plan działania. Przez wiele następnych miesięcy spotykaliśmy się wielokrotnie, składając raporty z postępu przygotowań. Prace kontynuowaliśmy do samego rozpoczęcia Obozu.

Dwa wózki i melex czyli tydzień przed

Po prawie roku przygotowań byliśmy niemal gotowi na przyjęcie Gości ze świata. Tydzień przed startem trzeba było posprzątać i częściowo zaadaptować ośrodek do potrzeb Małej Malty. Jako że jest to internat, musieliśmy "zatrzeć ślady" po poprzednich lokatorach. Przewożenie krzesel, stołów i wnoszenie łóżek polowych - tym się zajmowali przez ostatnie pięć dni przed "godziną 0". Na szczęście pomagali nam żołnierze. To oni przywieźli łóżka polowe i je częściowo poustawiali. Resztą zajmowaliśmy się sami, wspomagani przez dwa wózki ręczne i melexa. Gdyby nie te bardzo przydatne sprzęty, nie zdążylibyśmy z niczym na czas.

Inwazja Irlandczyków i Belgowie o czasie

14 lipca spodziewaliśmy się dwu ekip. Belgowie i Irlandczycy przybywali wcześniej ze względu na rozkład połączeń lotniczych. Przybysze z Zielonej Wypsy mieli lądować wieczorem ale niespodzianie pojawili się przed południem, wzbudzając lekki popłoch wśród organizatorów. Szybko jednak powrócono do równowagi i nasi goście ze starej Unii zostali sprawnie nakarmieni i zakwaterowani. Belgowie, natomiast, pojawili się rzeczywiście wieczorem, zgodnie z planem. W ten sposób pierwsze dwie grupy zainaugurowały Obóz, zanim się oficjalnie rozpoczął.

fof. F. Otmianowski

News of this decision caused great joy to everyone connected with the idea of Little Malta. Quickly, however, joy gave way to uncertainty and doubt – will we be capable of doing it? Will we find the money? Who will help us? Where will we locate it all? Fortunately, the answer to the last question was

found even before the Order's decision was announced. In Piekary near Kraków, on the banks of the Vistula River virtually vis-à-vis the Abbey of Tyniec, there is a beautiful center containing a boarding school of the Foundation of Fr. Siemaszko.¹ New facilities constructed in 2002 provide everything needed for putting up several hundred guests; there is also a church on the grounds. The Association's organizers succeeded in convincing the directors of the center to host the camp from July 15 to 23. So much for finding accommodations.

But preparations do not end with finding accommodations. The first meeting of organizers convened at the end of September and beginning of October 2005. This was more in the form of brainstorming sessions and panel discussions than a conference. But we succeeded in formulating an initial plan of action. We then meet many times throughout the succeeding months, presenting reports on the progress of our preparations. This continued right up to the start of the camp.

A week before: two hand carts and an electric one

After almost a year of preparations, we were practically ready to receive our guests from around the world. A week before the start, we started to clean up the center and partially adapt it to the needs of Little Malta. We needed to "erase the tracks" of the former inhabitants of the dormitory. For the last five days before "zero hour" we transported chairs, tables, folding beds. Fortunately, we were assisted by soldiers, who brought the camp beds and set up some of them. The rest we did ourselves, utilizing two hand carts and an electric one. Were it not for this precious equipment, we would not have finished in time.

Invasion by Irish came early, by Belgians on time

We expected the arrival of two contingents of participants on July 14: the Belgians and Irish were arriving a day early because of airline connections. The group from the Emerald Isle was to arrive in the evening, but unexpectedly showed up before noon, causing a mild panic among the organizers. But we quickly regained our equilibrium, and our guests from the older EU were fed and assigned to quarters. The Belgians indeed arrived in the evening, according to plan. These two groups inaugurated the camp, even before its official opening.

fof. A. Jarnuszkiewicz

Założcie Zielone Koszulki!

To polecenie dostaliśmy na dzień przed przybyciem Gości. Dlaczego zielone? Mieliśmy być widoczni w morzu czerwieni. Dlaczego czerwieni? Dlatego, że w tym roku Uczestnicy nosili czerwone polo.

Każdy "Zielony" miał 3 koszulki do dyspozycji (niektórym się udało zdobyć więcej). Na prawie 10 dni obozu, w lipcu, to dużo za mało. Na szczęście znaleźliśmy pralkę i co drugi dzień praliśmy w proszku do kolorów. Nie farbowały...

fot. K. Jarnuszkiewicz

Świat z wizytą w Piekarach

Goście ze świata zjechali tłumnie. Od Hiszpanii po Szwecję i od Ukrainy po Irlandię. Zza Wielkiej Wody przybyli Amerykanie a z nimi... jedna osoba z Hondurasu. Całe szczęście, że przywiozła ze sobą flagę tego kraju. Inaczej trzeba by było malować ją na tekturce, a to by było niedyplomatyczne.

Ta różnorodność i wielość jest nieodłącznym elementem każdej Małej Malty. Cóż byłby wart obóz, zorganizowany w pięknym miejscu, z bogatą ofertą wycieczek, warsztatów i rozrywek, gdyby nikt nań nie przyjechał? Nie wolno o tym zapominać.

Myśmy nie zapomnieli. Były 43 propozycje wycieczek ale i Gości było prawie 500, zatem przerost formy nad treścią nam nie groził. Zewsząd dochodziły głosy zadowolonych uczestników. Mogę nawet bez przesady stwierdzić, że momentami byli zachwyceni. Każdy, kto był na koncercie Grupy MoCarta przyzna mi rację.

Nibylandia czyli hasło przewodnie

Hasłem tegorocznego Obozu był "Marzyciel". Zainspirowani filmem o tym samym tytule, organizatorzy w taki sposób dobrali niektóre warsztaty, że miały one związek z fantazją i marzeniami właśnie. Chodziło o to, aby każdy z Gości poczuł się jak w Nibylandii, szczęśliwej krainie z "Piotrusia Pana", niegdyś wymyślonej przez Johna M. Barriego. Nawet kawiarenka na Obozie miała nazwę "Café Captain Hook". Nie była to jednak piracka tawerna ale zaciszne miejsce rozmów i spotkań nie tylko przy soczkach.

Punktem kulminacyjnym tegorocznej Małej Malty były krótkie przedstawienia, przygotowane przez każdą z ekip. Działo się to wszystko w scenerii piracko-baśniowej, właśnie takiej Nibylandii. Całość robiła bardzo dobre wrażenie i naprawdę można było się oderwać od codzienności i zapomnieć o zmęczeniu.

Kardynałów dwóch czyli Malta w Kalwarii

W dniu, w którym mijało 50% Obozu, Malta zjawiała się w Kalwarii Zebrzydowskiej. Tam, w bazylice, odbyła się uroczysta msza święta, odprawiona przez J. Em. ks. kard. Stanisława Dziwisza, Metropolite Krakowskiego. Dla Gości nie znających języka polskiego, homilię przeczytano w trzech językach. Na

fot. F. Otmianowski

Put on green shirts!

That is the directive we received a day before the arrival of our guests. Why green ones? So that we, the organizers and staff, would be visible in a sea of red. Why red? That was the color of the participants' polo shirts this year. Each "green" person had three shirts (although some managed to procure more), which for almost ten days of camping in July is definitely not enough. Fortunately, we found a washing machine and every other day we laundered them with colorfast detergent. The colors didn't run.

The world visits Piekary

Crowds of guests arrived from a large part of the world, stretching from Spain to Sweden, and from Ukraine to Ireland. Americans came from across the great water, and with them, one person from Honduras. We were fortunate that he brought his nation's flag with him – otherwise we would be obliged to draw it on cardboard, which would have been undiplomatic.

This multitude and variety are inseparable elements of each Little Malta camp. What good would be camp in a beautiful place, with a rich program of excursions, workshops and entertainment, if no one came to it? There were 43 planned excursions, but because there were almost 500 guests, there was no danger of running out of content interesting to everyone. The voices of contented participants were heard everywhere. I can even say, without exaggeration, that at certain points they were delighted. Everyone who heard the pop music group "Grupa MoZarta" will certainly agree with me.

The motto: Neverland

The theme of this year's camp was "The Dreamer." Inspired by the film "Finding Neverland", the organizers selected activities having a connection with fantasy and dreams. The intention was to make guests feel as if in Neverland, the happy land of Peter Pan from the imagination of author John M. Barrie. The camp's coffee shop was named "Café Captain Hook". But it was not a pirate hangout, but a quiet spot for meeting and talking, and not only over fruit juice.

The high point of this year's Little Malta was a short play presented by each delegation. These were presented among pirate/fantasy scenery, as if in Neverland. All of this left a very good impression, and one could truly escape from the everyday, and forget about weariness.

Two Cardinals; Malta in Kalwaria

On the day marking the midpoint of the camp's duration, Little Malta traveled to the Bernardine sanctuary in Kalwaria Zebrzydowska. A solemn mass was celebrated in the basilica by H. Em. Stanisław Cardinal Dziwisz, Metropolitan Archbishop of Kraków. For the benefit of those not understanding Polish, the homily was read in three languages. At the end, the Cardinal personally greeted each person in the church – that was totally spontaneous and unexpected, and joy and gratitude were evident on all faces.

zakończenie, ksiądz kardynał oboście przywitał się z każdym obecnym w kościele. Było to bardzo spontaniczne i niespodziewane, ale widać było radość i wdzięczność na twarzach.

Post liturgiam sanctam czekały na wszystkich ogrody seminarium duchownego i obiad tamże. Dołączył do nas J. Em ks. kardynał Franciszek Macharski, który chętnie z wszystkimi rozmawiał i żartował.

Dzień w Kalwarii, niezwykle udany, radował serca i dał siłę, tak niektórym potrzebną. Dla ciała też się znalazło wiele dobrego ale przecież nie to jest najważniejsze.

Jeden biuletyn za mało
czyli przepraszam

Tyle było wspaniałości na Obozie, że nie jestem w stanie opisać wszystkiego. Bardzo bym chciał, ale nie mogę z dwu powodów. Po pierwsze: zanudziłbym czytelników przydługim artykułem. Po drugie: jeden biuletyn to za mało. Trzeba by drukować specjalny dodatek (to nie głupie...) ale chyba by się nie dało. Bardzo zatem wszystkim przepraszam.

Obóz Maltański AD 2006 był jednym z najlepszych na jakich byłam. Wielość atrakcji, kapitał ludzki i lokalizacja uczyniły zeń prawdziwą Nibylandię, krainę szczęśliwą, gdzie każdy jest kim tylko sobie zamarzy. Zniknęły ból i cierpienie a w ich miejsce pojawiły się uśmiechy i ogień w oczach, który był dla nas najlepszym probierzem sukcesu i najwyższą nagrodą za trud organizacji.

fot. F. Otmianowski

Post liturgiam sanctam there was lunch in the gardens of the seminary. We were joined by H. Em. Franciszek Cardinal Macharski, retired former Archbishop of Kraków, who graciously spent time talking and joking with everyone.

This day in Kalwaria, exceptionally successful, caused great joy to the soul and strengthened those who most needed it. There were also many good things for the body, but after all, that is not most important.

One bulletin too few

There were so many splendid things at the camp that I am unable to describe them all. I would really like to, but cannot for two reasons. First, I would bore the readers with an overly long article. Second, one bulletin would not suffice – a special supplement would have to be printed, but I don't suppose that's possible. So I apologize for this condensed version.

The Maltese camp of AD 2006 was one of the best I have ever attended. The many attractions, the human capital, the location, all contributed to create a real Neverland, a land of happiness, where everyone can be whatever he imagines to be. Pain and suffering disappeared, replaced by smiles and shining eyes. That for us was the best measure of success and the highest reward for the efforts of organizing the event.

¹ A charitable foundation providing education to poor and orphaned children, continuing the work of the Order of St. Vincent de Paul begun in the mid-19th century. The Foundation was abolished and its property confiscated by the government in the early 1950's, and it was re-established when the property was returned in 1991, after the fall of Communism.

(Translated by Tadeusz Mirecki)

15 LAT DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU POLSKICH KAWALERÓW MALTAŃSKICH NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

*15 Years of Activity of the Polish Association of Knights of Malta
in Upper Silesia*

Marcin Świerad

Działalność Związku Polskich Kawalerów Maltańskich na terenie Górnego Śląska po drugiej wojnie światowej rozpoczęła się w roku 1991. Grupa wolontariuszy, za akceptacją powracającego z emigracji Zarządu ZPKM, podjęła posługę ubogim w Ośrodku Opiekuńczym Polskiego Czerwonego Krzyża w Bytomiu Miechowicach.

W roku 1992 wkroczyliśmy z działalnością na teren Katowic udzielając pomocy osobom uzależnionym od narkotyków, chorym na AIDS oraz bezdomnym w oparciu o współpracę z Duszpasterstwem Młodych-Wspólnotą Dobrego Pasterza prowadzoną przez Ojca Ryszarda Sierańskiego OMI. W pomieszczeniach Duszpasterstwa zorganizowaliśmy punkt opatrunkowy, który początkowo działał w systemie na wezwanie, a następnie w formie stałych dyżurów. Do osiągnięć w roku 1998 należy zaliczyć ukończenie i sprawne funkcjonowanie w pełni

The Polish Association of Knights of Malta (ZPKM) began its postwar activities in the Upper Silesian region in 1991. A group of volunteers, with the consent of the Association's Board of Directors (which was then in the process of returning to Poland after postwar exile abroad), began assisting the poor at the Care Center of the Polish Red Cross in Bytom-Miechowice.

In 1992 we became active in the city of Katowice, giving aid to persons who were dependent on drugs, sick with AIDS or homeless, in cooperation with the Youth Ministry – Community of the Good Shepherd headed by Fr. Ryszard Sieranski, OMI. We organized a treatment center in the ministry building; at first its staff operated on an on-call basis, later regular duty hours were established.

At the beginning of the 90's, there was a problem in the area around the central railroad station in Katowice with exten-

profesjonalnego Punktu Pomocy Kryzysowej dla osób biednych, bezdomnych oraz uzależnionych (zgłoszonego jako Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej).

Na początku lat dziewięćdziesiątych w dzielnicy otaczającej dworzec centralny w Katowicach doszło do koncentracji problemu związanego z uzależnieniem od substancji lotnych (klejów) oraz alkoholu wśród dzieci z rodzin trudnych. Początkowo (w 1991 roku) dzieci te poszukując pomocy trafiały do wyżej wspomnianego Duszpasterstwa Młodych. Jednak z uwagi na opinie specjalistów, oba środowiska : dzieci uzależnione od substancji lotnych i młodzież uzależniona od dożylnych środków narkotycznych rozdzielono. Nasi wolontariusze rozpoczęli pracę z dziećmi w 1993 roku. Początkowo była to praca bezpośrednia na ulicach, w miejscach zamieszkania naszych podopiecznych, mająca charakter "misji ulicznej". W wakacje organizowano kolonie letnie dla ponad 100-tki dzieci. Dzięki wieloletnim staraniom, aby dla tych osób stworzyć choćby namiastkę prawdziwego domu w 1995 roku powołano pod patronatem Kurii Metropolitalnej w Katowicach Katolicki Ośrodek Rehabilitacyjno – Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży "Dom Aniołów Stróżów". Dzięki działalności tej instytucji można stwierdzić w chwili obecnej, iż problem ten w centrum Katowic został rozwiązany, a dalsza działalność skupia się w innych dzielnicach miasta podejmując prace w strukturach stowarzyszenia o charakterze profilaktyczno-psychotherapeutycznym.

W roku 2000 Konwent ZPKM, doceniając działania prowadzone przez członków Związku i wolontariuszy na terenie Górnego Śląska, powołał strukturę terenową pod nazwą Delegatura Górnośląska ZPKM. Bierze ona czynny udział od roku 2002 w pracach Stowarzyszenia im. Maryi Niepokalanej na Rzecz Pomocy Dziewczętom i Kobietom "Magdalena" założonego przez s. Annę Bałchan. Stowarzyszenie aktywnie zajmuje się zapobieganiem i zwalczaniem przemocy wobec kobiet oraz prostytucji.

Na podstawie doświadczeń zdobytych w trakcie pracy w trudnych środowiskach Delegatura Górnośląska ZPKM opracowała i wdraża zaakceptowany przez Kurie Metropolitalną oraz władze samorządowe w Katowicach program kompleksowej pomocy jednej z szczególnie zagrożonych dzielnic Katowic Załężu. Program ma na celu zmianę oblicza dzielnicy poprzez naukowe opracowanie mapy problemów dzielnicy, odnalezienie i konsolidację wszystkich instytucji niosących pomoc na tym terenie oraz aktywizację mieszkańców.

Śląscy wolontariusze od początku uczestniczyli w szkoleniach zainspirowanych przez Krakowski Oddział Pomocy Maltańskiej, a prowadzonych przez Związek Irlandzki oraz Niemiecki w zakresie pierwszej pomocy medycznej i organizacji struktur organizacyjnych.

Efektom tych oraz kolejnych szkoleń było powstanie w 1994 roku Drużyn Pierwszej Pomocy Medycznej zajmujących się prowadzeniem kursów pierwszej pomocy oraz medycznym zabezpieczaniem imprez masowych- głównie uroczystości kościel-

sive abuse of volatiles (glue sniffing) and alcohol by young people. Initially (1991), such youths who sought help found their way to the above-mentioned Youth Ministry. But pursuant to the opinions of experts on the subject, the group of youths dependent on volatiles was separated from the one addicted to intravenous injection of narcotics. Our volunteers began working with the young people in 1993. At first, this work was out in the streets, in the places where our charges lived – it had the character of a "street mission." In the summer, we organized a camp for over 100 children. After many years of efforts to create at least a semblance of a real home for these people, in 1995 we established the Catholic Center for Rehabilitation and Education for Children and Youth, named "Guardian Angel House", under the patronage of the Archdiocesan Curia in Katowice. Thanks to the operation of this institution, we can say

that this problem has been solved in central Katowice, and we are expanding our activities to other sections of the city, operating in a prophylactic-psychotherapeutic mode. In 1998, our accomplishments included the completion and smooth operation of the fully professional Crisis Assistance Center for the poor, homeless and addicted (legally registered as a Non-Public Center of Health Care).

In 2000, the Annual Assembly of the Polish Association (which had since returned to Poland), in recognition of the activities conducted by members of the Association and volunteers in Upper Silesia, created a regional unit of the Association under the name Upper Silesian Delegation of ZPKM. Since 2002, the Delegation has taken an active part in

the work of the "Magdalena" Community of Mary Immaculate for Assistance to Girls and Women, founded by Sr. Anna Bałchan. The Community acts to combat prostitution and prevent violence against women.

On the basis of experience gained in difficult conditions in the city, the Delegation has developed a comprehensive program to assist in one of the particularly difficult districts of Katowice – Załęże. The program, which has been approved by the Archdiocesan Curia and the city government, aims to change the profile of the district by a scientific mapping of its problems, finding and consolidating all of the institutions providing assistance in the area, and mobilizing inhabitants to action.

Volunteers from Upper Silesia have, since the beginning, taken part in training initiated by the Krakow Chapter of the Maltese Medical Corps, and conducted by the Irish and German Associations of the Order, in the realm of first aid and establishing organizational structures. The effect of this and subsequent training was the establishing, in 1994, of Companies of Medical First Aid which in turn conduct training in first aid and provide medical assistance at mass events – mainly church ceremonies and concerts. In order to meet the growing need for professionalizing medical assistance activities, and to enhance our capability to cooperate with Maltese units abroad (ECOM), in 2000 we formed the Maltese Group of Medical Rescue (MGRM), subject directly to the Hospitaller of ZPKM, whose purpose is to respond to disasters both at home and abroad, bringing assistance accor-

fol. M. Świerad

nych, koncertów. Z uwagi na rozwijające się potrzeby profesjonalizacji działań medycznych oraz zdolności do współpracy z jednostkami maltańskimi za granicą (ECOM) w roku 2000 powstała Maltańska Grupa Ratownictwa Medycznego (MGRM). Celem tej grupy, podporządkowanej bezpośrednio Szpitalnikowi ZPKM, były działania w sytuacjach kryzysowych tak w kraju, jak i za granicą, w oparciu o najwyższe standardy. Od roku 2003, kiedy to powołano do życia Stowarzyszenie Maltańska Służba Medyczna na polecenie władz ZPKM wszystkie formy działalności związane z ratownictwem zostały do niego włączone.

Największym sprawdzianem postawy maltańskiej wobec tragedii ludzkiej było przeprowadzenie akcji niesienia pomocy w trakcie klęski budowlanej na terenie Międzynarodowych Targów Katowickich w dniu 28 stycznia 2006 roku.

Na wysoką ocenę naszej drużyny odznaczonej przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej medalami "Za ofiarność i odwagę w obronie życia i mienia" złożyły się wieloletnie przygotowania w strukturze MGRM, zaangażowanie i formacja w strukturach Zakonu Maltańskiego. Opiekę nad ocalałymi ofiarami wypadku przejął Maltański Punkt Pomocy Środowiskowej.

Dalszy rozwój Delegatury w oparciu o prowadzoną do tej pory medyczną działalność ambulatoryjną ukierunkowywany jest na dzieła szpitalne. Przejawia się to poprzez pracę na rzecz osób chorych w hospicjach w Sosnowcu i Katowicach.

Jedną z najistotniejszych i najsilniej rozwiniętych form działalności Delegatury jest pomoc osobom niepełnosprawnym.

Od 1992 roku wolontariusze aktywnie uczestniczą w corocznej pielgrzymce osób niepełnosprawnych organizowanej przez Zakon Maltański do Lourdes. Pielgrzymki te oprócz największej wartości, jaką jest możliwość pomocy osobom niepełnosprawnym w duchowym spotkaniu z Matką Bożą, dają także możliwość wolontariuszom lepszemu poznania Zakonu i utożsamienia się z jego ideami. Zdobyte doświadczenia zaowocowały tym, że Zarząd ZPKM powierzył śląskim wolontariuszom organizację wyjazdów ekip na Międzynarodowe Obozy Maltańskie dla Osób Niepełnosprawnych, które odbyły się w latach 1995 do 2002 (w Niemczech, Polsce, Austrii, Belgii, Włoszech, Irlandii, Holandii, i na Węgrzech). W przeciągu tych lat wyjazdy te stały się miejscem integracji wolontariuszy z różnych oddziałów z Polski i zagranicy pozwalając na wykształcenie kadry wolontariuszy tworzących zręby obecnej organizacji. Na bazie doświadczeń zdobytych w trakcie regularnych spotkań z niepełnosprawnymi, licznych wyjazdów i akcji utworzono w roku 2004 wyspecjalizowaną strukturę zajmującą się kompleksową pomocą osobom niepełnosprawnym: Maltański Punkt Pomocy Środowiskowej dla Osób Niepełnosprawnych z siedzibą główną w Katowicach. W ramach działalności Punktu udzielana jest pomoc osobom niepełnosprawnym poprzez: pomoc domową, transport, porady lekarskie, psychologiczne, prawne, doradztwo zawodowe oraz liczne wyjazdy integracyjne. W trakcie całego roku organizowane są jedno lub dwudniowe pielgrzymki małych grup do Szczyrzyc, Częstochowy, Łagiewnik oraz wycieczki w góry,

ding to the highest standards. In 2003, when at the request of the Board of ZPKM the Maltese Medical Assistance was restructured, all forms of rescue activities were incorporated within it.

The greatest test of our capabilities in the face of disaster was our rescue effort during the collapse of the Katowice International Exhibition Hall on January 28, 2006. Our highly-regarded performance in that effort, awarded medals "For dedication and courage in defense of life and property" by the President of the Republic of Poland, was the result of many years of preparation within the structures of MGRM, and our involvement and formation within the structures of the Order. Survivors of this disaster were entrusted to the care of the Maltese Community Aid Center.

The future development of the Delegation's activities, heretofore concentrated on ambulance and rescue services, is directed toward hospital activities, such as assistance to the sick in

hospices in Sosnowiec and Katowice.

One of the most fundamental and well-developed activities of the Delegation is assistance to the handicapped. Since 1992, our members have taken active part in the annual pilgrimage of the handicapped to Lourdes, organized by the Order of Knights of Malta. These pilgrimages, besides the greatest benefit of providing an opportunity for handicapped persons to have an encounter with the Blessed Virgin Mary, also provide an opportunity for

fol. M. Świerad

volunteers to become better acquainted with the Order and to identify with its ideals. Because of these experiences, the Board of ZPKM entrusted to the Silesian volunteers the task of organizing trips from Poland to International Maltese Camps for Handicapped Youth, in every year from 1995 to 2002, in Germany, Poland, Austria, Belgium, Italy, Ireland, the Netherlands and Hungary. In each of those years, these camps became places of integrating the experiences of volunteers from all parts of Poland and from abroad, developing a cadre of volunteers who form the framework of the present organization. As a result of experiences gained from regular encounters with the handicapped, from numerous trips and events, it was possible to form in 2004 a specialized unit dealing with the comprehensive assistance to the handicapped: "Maltese Community Center for Assistance to the Handicapped", headquartered in Katowice. Among the services provided by the Center are: help with domestic chores; transportation; excursions; medical, psychological, legal and occupational advisories. Throughout the year, the Center organizes one- or two-day pilgrimages to Szczyrzyc, Częstochowa, Łagiewniki; excursions to the mountains, to Kraków, Korzkiew and other places. In addition to these smaller trips, there are now large summer camps for the poorest handicapped from Poland and Ukraine held in the Cistercian Abbey in Szczyrzyc, conducted with the help of volunteers from the Maltese Medical Corps and members of the Association from Szczyrzyc and Krakow.

do Krakowa, Korzkwi i innych miejsc. Owocem mniejszych wyjazdów stały się duże obozy letnie organizowane dla najuboższych niepełnosprawnych z Polski i Ukrainy organizowane w Opactwie Cystersów w Szczyrzycu przy aktywnej pomocy wolontariuszy Maltańskiej Służby Medycznej i członków ZPKM ze Szczyrzycza, Krakowa.

W chwili obecnej Delegatura Górnośląska skupia 5 członków ZPKM oraz grupę ponad 140 wolontariuszy. Od roku 2002 za zgodą władz ZPKM wolontariusze skupieni wokół dzieł Zakonu przynależą do Wolontariatu przy Delegaturze Górnośląskiej. Struktura ta działająca na terenie głównych miast Województwa Śląskiego w oparciu o Kapelanat Delegatury pozwala na skuteczną koordynację wszystkich form działalności. Na uwagę zasługuje fakt, iż wśród wielu form działalności prowadzonych przez Delegaturę ZPKM jedną z najistotniejszych wydaje się być kształtowanie postaw młodych ludzi, którzy na etapie swojego rozwoju poszukują wzorców godnych naśladowania.

fot. M. Świerad

At present, the activities of the Upper Silesian Delegation are conducted by five members of the Association and over 140 volunteers. In 2002 the Board of ZPKM has agreed to allow these volunteers to form an organizational unit known as "Volunteers Alongside the Upper Silesian Delegation." This unit, operating in the major cities of the region, and maintaining ties with the Chaplain of the Delegation, allows for effective coordination of all activities.

It should be noted that among the effects of the various activities conducted by the Delegation, one of the most significant is the formation of the attitudes of young persons, who at this developmental stage of their lives are seeking behavioral models to emulate.

(Translated by Tadeusz Mirecki)

DZIAŁALNOŚĆ FUNDACJI POLSKICH KAWALERÓW MALTAŃSKICH "POMOC MALTAŃSKA" W RADOMIU 2004-2006

*Activities of the Foundation of Polish Knights of Malta "Maltese Assistance"
in Radom, 2004-2006*

Grzegorz Izbicki, Andrzej Rojowski, Robert Wiraszka

Działalność Fundacji Polskich Kawalerów Maltańskich "Pomoc Maltańska" w Radomiu datuje się od listopada 2004 roku i opiera się o pracę dwóch osób: dr med. Grzegorza Izbickiego i dr med. Roberta Wiraszki. Od ponad pół roku Oddział Fundacji objął swoim działaniem, dzięki dołączeniu się do pracy dr. Andrzeja Rojowskiego, także teren Lublina. Przez te blisko dwa lata wsparliśmy w całej Polsce nieodpłatnymi darowiznami 29 placówek ochrony zdrowia i społecznych (zarówno publicznych jak i niepublicznych) prowadzących różnorodną działalność szpitalniczą. W kolejnych 2 przypadkach przekazaliśmy darowizny za częściowym, symbolicznym wobec wartości daru, zwrotem kosztów transportu.

To wszystko, co dotychczas udało się nam zrobić byłoby oczywiście niemożliwe bez życzliwej pomocy wielu wspaniałych osób – wymienić w tym miejscu należy szczególnie konfratrów: prof. Zbigniewa Chłapa, ks. prałata Henryka Błaszczyka oraz ze Szwajcarii Marka de Skowrońskiego, a także (również ze Szwajcarii): p. Joannę Milek, płk. Guido Stöckli oraz dr Armina Imhofa. Słowa wdzięczności należą się także p. Elżbiecie Manno oraz konfratom z poznańskiej Fundacji PKM "PM". Obiecującą zapowiada się współpraca z konfratrami: Andrzejem Potworowskim, Janem Czarnieckim i Pawłem Gieryńskim z Warszawy.

Koszty obsługi wszystkich przedsięwzięć wyniosły 25.027 zł – pieniądze te zostały pozyskane od wielu sponsorów. Do

The Radom activities of the Foundation of Polish Knights of Malta "Maltese Assistance" began in November of 2004, and are conducted by Grzegorz Izbicki, M.D. and Robert Wiraszka, M.D. Thanks to Dr. Andrzej Rojowski, who joined our efforts over six months ago, our work has been expanded to the area of Lublin. During this period of almost two years, we have sent gratis shipments to 29 health care facilities and social service centers (both public and private) providing a variety of medical services throughout Poland. In two other cases we were partially reimbursed only for transportation costs.

Everything which we have managed to accomplish to date would have been impossible without the help of many wonderful people. Here we must particularly mention Confreres Prof. Zbigniew Chłap, Msgr. Henryk Błaszczyk and Marek de Skowroński from Switzerland, and further, also from Switzerland, Ms. Joanna Milek, Col. Guido Stockli and Dr. Armin Imhof. We also owe words of gratitude to Ms. Elizabeth Manno and the confreres from the Poznań branch of the PKM Foundation. We are establishing promising levels of cooperation with confreres from Warsaw, Andrzej Potworowski, Jan Czarniecki and Paweł Gieryński.

The costs of these undertakings total 25,027 PLN – funds which were received from many sponsors. To this sum should

kwoty tej należy doliczyć darowiznę firmy transportowej pod postacią transportów realizowanych bezpłatnie lub po obniżonej cenie dla 9 TIRów. Ponadto 31.260 zł pozyskaliśmy (pośrednio lub bezpośrednio) dla COPiD w Olsztynie oraz 3.000 zł jako sponsoring *Radomskiego Rocznika Lekarskiego*, w którym trzykrotnie ukazywały się artykuły poświęcone historii i współczesności Zakonu.

Wybrane szczegóły dotyczące naszej działalności przedstawiają się następująco:

Najdłużej trwającą, bardzo miłą i rzeczową współpracę prowadzimy z konfr. prof. Z. Chłapem i prowadzonym przez Niego Stowarzyszeniem "Lekarze Nadziei". Wielokrotnie otrzymywaliśmy duże ilości dobrej jakości sprzętu medycznego i leków; staraliśmy się rewanżować współfinansowaniem kosztów transportów czy przekazując z naszych zapasów, np.: rękawiczki niesterylne; fizele; plastry z opatrunkami, etc.

Podstawową formą działalności było jak dotychczas pozyskiwanie na zachodzie Europy najczęściej używanego sprzętu medycznego, a następnie rozdysponowywanie go potrzebującym placówkom, nie tylko maltańskim. Sprzęt ten był przywożony do Polski TIRami, najczęściej ze Szwajcarii i Francji. Nasza radomska grupa sfinansowała koszt transportu 8,75 TIRA, zaś w przypadku 2,25 TIRA kosztu te poniosły: warszawska Fundacja PKM "PM", szpital pulmonologiczny w Olsztynie oraz Stowarzyszenie "Lekarze Nadziei" z Krakowa. Radom ponosił także koszty trzech transportów w kraju: Radom-Lublin-Radom, Radom-Warszawa-Radom oraz Radom-Kraków-Płock-Radom. Największą pozycją spośród otrzymanych darów były łóżka elektryczne, których otrzymaliśmy łącznie około 125 sztuk.

Przez ponad rok pomagaliśmy Stacji Opieki Caritas w Radomiu zaopatrując ją w leki (razem 6603 op.) pozyskane od Stowarzyszenia "Lekarze Nadziei" oraz firm farmaceutycznych: Apotex, Sanofi-Aventis, Berlin-Chemie, Medagro, Pliva, Alfa Wassermann. Niestety, ostatnio po zmianie proboszcza w parafii, przy której działała Stacja, jest ona obecnie zamknięta. Stację tę oraz placówkę w Ostrowcu Świętokrzyskim ("Gomed") wyposażyliśmy także w drobny sprzęt biurowy dzięki darom firm: Roche, AstraZeneca, Schering. Z NZOZ "Gomed" w Ostrowcu Świętokrzyskim, zajmującym się opieką hospicyjną i paliatywną na terenie gmin Ostrowca Świętokrzyskiego i Starachowic wiązaliśmy duże nadzieje. Do placówki tej przekazaliśmy wiele różnorodnej pomocy sprzętowej; obecnie placówka ta jest w trakcie organizowania placówki stacjonarnej obok domowej – dopiero czas pokaże co wyniknie z dalszej współpracy.

Bardzo ściśle staramy się współpracować z prężnym Centrum Młodzieży Katolickiej "Arka" w Radomiu kierowanym przez ks. Andrzeja Tuszyńskiego, kilkakrotnie przekazaliśmy im materiały biurowe, słodycze, materiały do prac plastycznych, materiały na nagrody w organizowanych konkursach. Braliśmy także udział jako wykładowcy w szkoleniach dla wolontariuszy. Właśnie w "Arce" przeprowadziliśmy (w 2004 roku) szkolenie 21 wolontariuszy z zakresu pomocy przedlekarskiej przy pomocy instruktorów Medycznej Służby Maltańskiej z Krakowa. Od "Arki" otrzymaliśmy wyróżnienie za 2005 rok.

be added the value of donated transportation services by 9 TIR trucks, donated gratis or at reduced prices. In addition, we obtained 31,260 PLN, either directly or indirectly, for the Center of Palliative and Long-Term Care in Olsztyn, plus 3,000 PLN in sponsorship from the *Radom Physicians' Annual*, which published three articles about the history and current activities of the Order.

Here are some selected details of our activities:

Our longest-lasting, very gratifying and meaningful cooperation was with Confr. Prof. Z. Chłap and the society he heads, known as "Doctors of Hope." From it we received large quantities of high-quality medical equipment and drugs; we tried to contribute to this by covering the transportation costs or sending them items from our own supplies, for example, non-sterile gloves, salves and dressings.

The fundamental form of our activity has been the procurement of (usually second-hand) medical equipment in Western Europe, and making it available to facilities which needed it, including non-Maltese ones. The equipment was transported to Poland by TIR, most often from Switzerland or France. Our group in Radom financed the shipments of 8.75 TIRs, while the remaining 2.25 was covered by the Warsaw chapter of the Foundation, the pulmonary hospital in Olsztyn and the Society "Doctors of Hope" from Kraków. The Radom group also covered the expenses of three shipments

fot. R Wiraszka

Radomscy
wolontariusze
maltańscy
czekają na
transport darów

Volunteers
in Radom
await a transport
of donated
materials

within the country: Radom – Lublin, Radom – Warsaw, and Radom – Krakow – Płock. The most numerous single type of donated equipment was electrically adjustable beds, of which we received a total of 125.

For over a year we assisted the Caritas Aid Center in Radom, providing 6603 packages of drugs obtained from Doctors of Hope and the pharmaceutical companies Apotex, Sanofi-Aventis, Berlin-Chemie, Medagro, Pliva, Alfa Wasserman. We also donated to this center, and the "Gomed" center in Ostrowiec Świętokrzyski, some small office equipment, thanks to gifts from the companies Roche, AstraZeneca, Schering. Unfortunately, after a change of pastor of the parish which houses the Caritas Center in Radom, it has been closed.

We have great hopes for the "Gomed" center, which offers hospice and palliative care to an area of two townships. We have donated a large variety of equipment there; presently the center is in the process of organizing a permanent on-site treatment facility alongside the visiting services it provides. Time will tell what effect our assistance will have in the future.

We strive to maintain very close cooperation with the "Arka" Center for Catholic Youth in Radom, headed by Rev. Andrzej Tuszyński. Several times we provided them with office supplies, sweets, materials for arts and crafts, materials for creating prizes for contests. We also acted as instructors in training of paramedical volunteers. It was at "Arka" that in 2004, with the assistance of instructors of Maltese Medical Corps from Krakow, we completed the training of 21 volunteers in paramedical assistance. In 2005, "Arka" honored us with an award.

Uruchomiliśmy, wspólnie z diecezjalnym Caritas i Fundacją ks. Biskupa "Dać Sercom Nadzieję" (DSN) dwie Wypożyczalnie Sprzętu Ortopedycznego i Rehabilitacyjnego: w 2/2005 w Radomiu oraz w 5/2005 w Kozienicach. Fundacji DSN przekazaliśmy także w grudniu 2004 konserwy i słodczyce dla rodzinnych domów dziecka, którymi fundacja ta się opiekuje.

Aktualnie podobne Wypożyczalnie otwieramy dzięki pomocy współpracownika Fundacji dr inż. Pawła Jelca w Płocku (przekazaliśmy tam ok. 200 szt. różnego sprzętu ortopedycznego) oraz dzięki pracy dr. Andrzeja Rojowskiego w Lublinie (na początek przekazaliśmy tam 50 szt. sprzętu ortopedycznego oraz do rozdysponowania w szpitalach 1380 troakarów używanych do operacji). Dzięki współpracy z konfr. prof. Z. Chłapem i konfratrami z Warszawy udało się przekazać znaczne ilości sprzętu ortopedyczno-rehabilitacyjnego do Tworek i Raszyna celem otwarcia podobnej Wypożyczalni (Raszyn) oraz pomocy hospicjum (Tworki). Warszawskiej Fundacji PKM "PM" przekazaliśmy z Radomia: 5 łóżek z materacami, 17 wózków, 11 foteli, 65 chodzików, 13 balkoników, kule, leki oraz inny drobny sprzęt. Niezależnie od tego, dzięki naszemu pośrednictwu, osobny TIR, koszty transportu którego poniosła warszawska Fundacja PKM "PM", przyjechał do Warszawy od p. prof. Z. Chłapa z Krakowa.

Realizujemy współpracę z powiatem kozienickim, dzięki której my dysponujemy nieodpłatnie w Kozienicach dużym magazynem (ok. 200 m²), a powiat kozienicki otrzymuje od nas nieodpłatnie dary dla swojego szpitala powiatowego i Domu Pomocy Społecznej. Za rok 2005 otrzymaliśmy od Zarządu Powiatu wyróżnienie za naszą działalność.

Wspomogliśmy także darowiznami rzeczowymi oba radomskie szpitale (miejski i wojewódzki). Były to darowizny leków (334 op.), rurek intubacyjnych (1500 szt.), sprzętu stomijnego (5410 szt.), sprzętu dla Zakładu Patologii – kriostatu oraz 15 kartonów oraz do laboratorium – 11 kartonów wyposażenia. Fundacja „Oddychanie” zajmująca się chorymi z przyczyn pulmonologicznych otrzymała od nas nebulizatory (28), c-papy (12) oraz zestawy do nebulizacji (3650). Wspomagamy także Kluby Chorych, a zwłaszcza Klub „Amazonki” (m. in. przekazaliśmy im 112 par pończoch p-żyłakowych). Do Domu Pomocy Społecznej im. św. Kazimierza w Radomiu przekazaliśmy 1067 op. leków oraz sprzęt rehabilitacyjny. Wspomagamy także Hospicjum Domowe xx. Pallotynów w Radomiu przekazując im, jak dotychczas: rękawiczki (3360 szt.); sondy żołądkowe (83 szt.); leki (764 op.); fartuchy; książki; śliniaki fizelinowe (600 szt.); sprzęt stomijny (308 szt.) oraz drobny sprzęt.

Pomoc indywidualną skierowaliśmy do 4 osób (2 – wózki inwalidzkie, 1 – odżywki dożylnie, 1 – fotelik samochodowy dla dziecka) oraz jednej rodziny prowadzącej 9-osobowy rodzinny Dom Dziecka (pp. Katarzyna i Robert Niewiarowscy) – przekazaliśmy im otrzymane dzięki pomocy p. Joanny Miłek ze Szwajcarii 80 nowych i eleganckich zabawek.

Pomoc skierowaną jednorazowo do różnych instytucji skierowaliśmy do ośmiu – były to materace dla noclegowni dla bezdomnych (30 szt.) i dla Duszpasterstwa Akademickiego (35 szt.); 3 monitory do komputerów dla NZOZ-u; konserwy (1500 szt.) dla stołówki „Betania”, łóżko dla dzieci, 2 telefony i pampersy dla Domu Samotnej Matki w Jasięcu Iłżeckim; 2 wózki inwalidzkie dla Pogotowia Ratunkowego w Krakowie; rękawiczki niesterylne (4100 szt.) i podkłady fizelinowe (300 szt.) dla organizatorów „Małej Malty” oraz plastry z opatrunkami (5000 szt.) dla grupy pielgrzymkowej z parafii MBM w Radomiu.

Together with the diocesan Caritas and the Bishop's Foundation "Giving Hope to Hearts" we established two rental centers for orthopedic and rehabilitative equipment: in Radom in February 2005, and Kozienice in May 2005. In December of 2004 we donated to the Bishop's Foundation food and sweets intended for the orphanages which are in the foundation's care.

Similar rental centers are being established in Płock, thanks to the assistance of Paweł Jelc, and in Lublin, thanks to Dr. Andrzej Rojowski. To the former, we have provided 200 items of various orthopedic equipment, to the latter, as a beginning, 50 such items and large number of operating room supplies, to be distributed to local hospitals. Thanks to the assistance of Confr. Z. Chłap and

the confreres from Warsaw, we were able to obtain large amounts of orthopedic and rehabilitative equipment, for the purpose of opening a similar rental center in Raszyn and to assist a hospice in Tworki. To the Warsaw branch of the PKM Foundation we sent 5 beds with mattresses, many wheelchairs, walkers, crutches, medicines, other minor equipment, and medicines. We also arranged for a truck-load of supplies to be sent to the Warsaw branch from Confr. Chłap in Krakow; the Warsaw PKM covered the transportation costs.

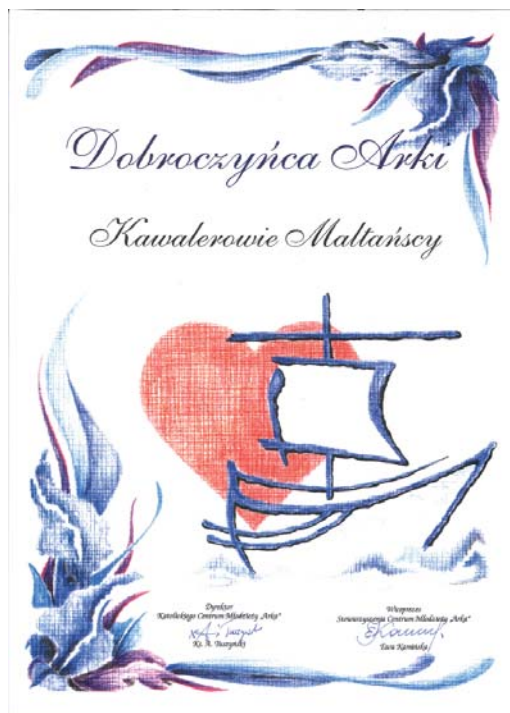
We work closely with the County of Kozienice, which has granted us free use of a large storage space (ab. 200 m²), in return for which we donate items for the county hospital and the Social Assistance Center. The county recognized us with an award for our activities in 2005.

We have made donations of supplies to both the municipal and provincial hospitals in Radom, in the form of drugs, dressings, catheters, laboratory equipment, cryogenic gear for the pathology department. To a foundation caring for pulmonary patients we donated vaporizing equipment and supplies. We also assist support organizations for particular diseases or their survivors, particularly women's "Amazon" clubs of breast cancer survivors. Other centers in Radom to which we donate medicines and supplies include the St. Casimir Center of Social Care and the Hospice of the Pallotine Fathers.

Also receiving our help were four individuals (in the form of wheelchairs, intravenous drugs and a baby car seat), and a family operating a small orphanage for 9 children, which, thanks to donations from Ms. Joanna Milek of Switzerland, received many new toys for the children.

One-time assistance in the form of furnishings, office equipment, medical supplies and food was extended to eight different institutions: a shelter for the homeless; pastoral center for students; private health clinic; soup kitchen; emergency medical service in Krakow; the organizers of the Order's International "Little Malta" camp for the handicapped near Krakow in 2006; a pilgrimage from Our Lady Parish in Radom.

Since June of 2005, two flags bearing Maltese crosses hang in St. John's Church, the oldest in Radom. Here are celebrated

Od "Arki" otrzymaliśmy wyróżnienie za 2005 rok

In 2005, "Arka" honored us with an award

W najstarszym radomskim kościele pw. św. Jana od 5.6.2005 wiszą dwie chorągwie z krzyżem maltańskim. W kościele odbywają się cykliczne msze św. w intencji chorych onkologicznych o pomyślność leczenia i łaskę zdrowia. Do intencji tych dodawane są (w razie potrzeby) intencje o spokój dusz zmarłych Dam i Konfratrów. Dotychczas odbyły się cztery msze: w marcu, kwietniu, maju i czerwcu 2006 r. Możliwość korzystania ze świątyni, w której można czuć się jak u siebie jest nieoceniona.

masses in the intention of the sick, especially oncological patients, praying for favorable outcome of treatment and the granting of the grace of health. To such intentions are added those for the repose of souls of deceased confreres and dames. So far, four such masses have been said, one each in the months of March through June 2006. The ability to worship in a temple which feels like our own is indeed priceless.

(Translated by Tadeusz Mirecki)

DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZKU POLSKICH KAWALERÓW MALTAŃSKICH NA WARMII

Activities of the Polish Association of Knights of Malta in the Warmia Region

Ks. Henryk Błaszczyk

Delegatura Warmińska Związku Polskich Kawalerów Maltańskich prowadzi Szpital p.w. bł. Gerarda w Olsztynie którego celem jest opieka nad osobami nieuleczalnie chorymi oraz dotkniętymi chorobami przewlekłymi uniemożliwiającymi samodzielne funkcjonowanie. Szpital bł. Gerarda ma obecnie 30 miejsc (w planie rozbudowa do ok. 100 miejsc), w tym kilka wyposażonych w respiratory, sale 1-, 2-, i 3-lóżkowe, kaplicę, salę wspólną, kuchnię dla pacjentów oraz zaplecze sanitarne z urządzeniami do hydroterapii. Zatrudnia 2 lekarzy specjalistów, 13 pielęgniarek, kapelana, psychologa i 2 rehabilitantów. Ponadto jest wspierany przez wolontariuszy z Maltańskiej Służby Medycznej.

Na terenie Warmii i Mazur realizowany jest projekt badań lekarskich dzieci z regionów dotkniętych ubóstwem oraz rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych. Ośrodek rehabilitacyjny dla dzieci niepełnosprawnych znajduje się w Olsztynie, a jego część noclegowa w Klebarku Wielkim. W okresie od 05.05.2003 do chwili obecnej rehabilitację przeszło 528 dzieci.

Delegatura sprawuje patronat nad Szkołą Podstawową w Klebarku Wielkim, noszącą imię Kawalerów Maltańskich. Honorowy patronat rozciąga też nad Szpitalem Opieki Długoterminowej w Lubawie. Wychodząc naprzeciw potrzebom dzieci i młodzieży powołano do życia Dom Dziennego Pobytu Dziecka "Arka" w Olsztynie. Corocznie organizowana jest pielgrzymka ludzi niepełnosprawnych do Lourdes (w tym roku było to w maju). W Ośrodku Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w Łańsku powstała kaplica św. Jana, w której regularnie odprawiane są nabożeństwa; w każdą niedzielę i święta, o opiekę nad nią sprawuje Kapelanat ZPKM

Kolejnym ważnym ogniwem działalności Delegatury jest ratownictwo. W jego ramach działa w Klebarku Wielkim Stacja Ratownictwa, która posiada własną stanicę i trzy samochody ratownicze. W związku z nową ustawą o ratownictwie medycznym, ustanawiającą 13 października Dniem Ratownictwa Medycznego (jest to liturgiczne wspomnienie bł. Gerarda - patrona ratownictwa medycznego), 15 października 2006 odbyły się w Klebarku Wielkim uroczystości ku czci Patrona oraz otwarcie nowej części stacji strażackiej, połączone z wpisaniem OSP "Pomoc Maltańska" do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

Od września br. działa Ośrodek Inicjatyw Społecznych, w którym prowadzone są zajęcia taneczne, teatralne, muzyczne, plastyczne i sportowe. W zajęciach tych uczestniczą przede wszystkim ubogie dzieci i młodzież z Klebarka i okolic.

The Warmia Delegation of the Polish Association of Knights of Malta operates a hospital in the city of Olsztyn, named after Bl. Gerard. Its mission is to care for persons with terminal or long-lasting illnesses who are incapable of living on their own. The hospital currently has 30 beds (an expansion to 100 beds being planned), some equipped with respirators; rooms with 1, 2 or 3 beds, a chapel, a common room, kitchen facilities, a first aid station and equipment for hydrotherapy. The hired staff consists of 2 specialist physicians, 13 nurses, a chaplain, psychologists and two therapists. In addition, volunteers from the Maltese Medical Corps lend assistance.

Across the region, the Delegation is conducting programs of medical examinations of children from indigent families, and rehabilitation of handicapped children. The rehabilitation center is located in Olsztyn, and its overnight boarding facility is in nearby Klebark Wielki. Since May 5 2003, over 520 children have undergone rehabilitation.

The Delegation is patron of the "Knights of Malta" elementary school in Klebark Wielki, and honorary patron of the Long-Term Care Hospital in Lubawa. The "Arka" Day Care Home was established in Olsztyn to serve the needs of children and young people. Each year, a group of handicapped persons is organized to join the Association's contingent to the Order's pilgrimage for the handicapped to Lourdes. A chapel of St. John has been established at the recreation center of the Chancery of the Prime Minister in Łańsk, under the ministry of the chaplains of the Association, where masses are said on Sundays and holidays.

Another important phase of our activity is rescue. A rescue station in Klebark Wielki has its own building and three ambulances. As a result of new legislation concerning medical rescue personnel, which set October 13 as the national day of Medical Rescue (that is the feast of Bl. Gerard, the patron saint of medical rescue), there were observances in Klebark Wielki in honor of the patron. This event also marked the opening of a new addition to the rescue station, and the registry of Maltese Medical Corps into the nationwide medical and fire rescue system.

Since September of this year, a Center of Social Initiatives has been operating in Klebark. Its activities include dance, theater, music, arts and sports events, conducted for indigent children and youth from the vicinity.

W dniu 22 września 2006 r., po dwóch latach i 16 dniach od rozpoczęcia budowy, oddaliśmy do użytku społeczeństwu Maltańskie Centrum Pomocy Niepełnosprawnym Dzieciom i Ich Rodzinom.

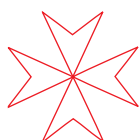
On September 22, 2006, 2 years and 16 days after construction began, we opened for service to the community the Maltese Center of Assistance to Handicapped Children and their Families.

fol. J. Podlecki

Związek Polskich Kawalerów Maltańskich, ul. Karmelicka 8/7; 31-128 Kraków

Bank: BPKO PL PW	Wpłaty w PLN (zł) :	80 1020 2892 0000 5902 0122 2520 - Maltańskie Centrum
	Wpłaty w USD :	85 1020 2892 0000 5602 0026 6254 - Maltanskie Centrum
	Wpłaty w EUR :	33 1020 2892 0000 5102 0028 4992 - Maltanskie Centrum

Biuletyn Związku Polskich Kawalerów Maltańskich Suwerennego Rycerskiego Zakonu Szpitalników Św. Jana Jerozolimskiego zwanego Rodyjskim i Maltańskim i Pomocy Maltańskiej;
www.zakonmaltanski.pl
REDAKCJA: Jacek Jarnuszkiewicz,
ADRES REDAKCJI: Polska, 30-035 Kraków, ul. Wyspiańskiego 14, e-mail: jarnuszkiewicz@inetia.pl;
SKŁAD I ŁAMANIE: SGiR „RASTEREK” Marta Bukowczan, 32-082 Bolechowice, ul. Winnica 38,
tel./fax (+48 12) 637-59-97, e-mail: rasterek@kompit.com.pl www.rasterek.pl